

- 1. Czy może zostać wybrana do realizacji operacja w zakresie realizowanego przez jednostkę centralną KSOW konkursu dla partnerów na poziomie krajowym, w której dodatkowym partnerem będzie Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (jeden z oddziałów CDR z wyłączeniem oddziału Warszawa lub CDR z siedzibą w Brwinowie).**

Zgodnie z częścią III pkt 6 załącznika do regulaminu konkursu nr 2/2018 „Przewodnik po ocenie wniosku”, dodatkowym partnerem KSOW nie może być jednostka dokonująca oceny formalnej lub merytorycznej operacji. W przypadku operacji składanych do jednostki centralnej, której funkcję pełni oddział CDR w Warszawie, dodatkowym partnerem nie może być inny oddział CDR, gdyż mamy do czynienia z tym samym podmiotem, tj. CDR. Dyrektor CDR kieruje działalnością całego Centrum, w tym jego Oddziałów. Celem ww. zapisu w Przewodniku jest wykluczenie wszelkich prób ustanawiania jako dodatkowego partnera podmiotu powiązanego z jednostką oceniającą wniosek pod względem formalno-prawnym czy organizacyjnym, strukturalnym. Dlatego dodatkowym partnerem KSOW nie mogą być funkcjonujące w ramach jednostki oceniającej wniosek oddziały, filie, komórki organizacyjne itp. Powoływanie tego typu dodatkowych partnerów byłoby próbą obejścia zapisów załącznika do regulaminu konkursu.

- 2. Zwracam się z uprzejmą prośbą o odpowiedź na pytanie – Czy w ramach naboru wniosków w konkursie nr 2/2018 kwalifikowalny będzie koszt wyjazdu studyjnego dla rolników, przedsiębiorców do państwa nienależącego do Unii Europejskiej?**

Zasady uznawania za kwalifikowalne kosztów realizacji operacji ponoszonych przez partnerów KSOW poza terytorium Unii Europejskiej nie zmieniły się w stosunku do zasad obowiązujących w konkursie nr 1/2017. Należy jednak odróżnić miejsce realizacji operacji od miejsca ponoszenia wydatków. Kwestię tę regulują przepisy rozporządzenia nr 1303/2013. Co do zasady, operacje są zlokalizowane na obszarze objętym programem. W przypadku operacji dotyczących pomocy technicznej lub działań promocyjnych, zgodnie z art. 70 ust. 3 tego rozporządzenia, wydatki mogą być ponoszone poza terytorium Unii Europejskiej, jeśli:

- 1) operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem;
- 2) spełnione są wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji.

Przepis ten dotyczy zatem również partnerów KSOW realizujących operacje w ramach schematu II pomocy technicznej PROW.

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w ramach konkursu nr 2/2018, podobnie jak to było w konkursie nr 1/2017, miejscem realizacji operacji jest miejsce skąd pochodzi grupa docelowa operacji. Grupa docelowa może pochodzić z obszaru albo wyłącznie jednego województwa, albo co najmniej czterech województw. Miejsce realizacji operacji partnera KSOW będzie więc zawsze zlokalizowane na obszarze objętym PROW 2014–2020, czyli w Polsce. Nie wyklucza to możliwości ponoszenia kosztów poza tym obszarem i terytorium UE, jeżeli będzie to uzasadnione i niezbędne do realizacji celów operacji, a także, jak wskazano wyżej, operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem oraz spełnione są wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji. Partner KSOW powinien zatem we wniosku o wybór operacji, w szczególności w części III pkt 5

„Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji” oraz pkt 9 „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich” wskazać korzyści (wartość dodaną) dla operacji realizowanej w Polsce, jako obszaru wdrażania PROW 2014–2020, wynikające z organizowania wyjazdu studyjnego do państwa nienależącego do Unii Europejskiej, a do wniosku o refundację załączyć dowody potwierdzające faktyczne zrealizowanie operacji i poniesienie kosztów. Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 12 stycznia 2018 r., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

**3. Zwrócił się do nas Partner KSOW z zapytaniem, czy w ramach ogłoszonego konkursu nr 2/2018 możliwa jest operacja polegająca na promocji kulinariów polsko-albańskich. A mianowicie:**

- 1) Czy możliwe jest sfinansowanie pobytu przedstawicieli Partnera KSOW na targach promujących naszą kulturę w Albanii?**
- 2) Czy możliwe jest sfinansowanie przyjazdu przedstawicieli Albanii do Polski w celu wspólnego promowania kulinarii polsko-albańskich oraz ich pobyt?**
- 3) Czy możliwe jest sfinansowanie książki kulinarnej z przepisami polsko-albańskimi w języku polskim i albańskim?**

Ad 1. Zasady uznawania za kwalifikowalne kosztów realizacji operacji ponoszonych przez partnerów KSOW poza terytorium Unii Europejskiej nie zmieniły się w stosunku do zasad obowiązujących w konkursie nr 1/2017. Należy jednak odróżnić miejsce realizacji operacji od miejsca ponoszenia wydatków. Kwestię tę regulują przepisy rozporządzenia nr 1303/2013. Co do zasady, operacje są zlokalizowane na obszarze objętym programem. W przypadku operacji dotyczących pomocy technicznej lub działań promocyjnych, zgodnie z art. 70 ust. 3 tego rozporządzenia, wydatki mogą być ponoszone poza terytorium Unii Europejskiej, jeśli:

- 1) operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem;
- 2) spełnione są wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji.

Przepis ten dotyczy zatem również partnerów KSOW realizujących operacje w ramach schematu II pomocy technicznej PROW.

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w ramach konkursu nr 2/2018, podobnie jak to było w konkursie nr 1/2017, miejscem realizacji operacji jest miejsce skąd pochodzi grupa docelowa operacji. Grupa docelowa może pochodzić z obszaru albo wyłącznie jednego województwa, albo co najmniej czterech województw. Miejsce realizacji operacji partnera KSOW będzie więc zawsze zlokalizowane na obszarze objętym PROW 2014–2020, czyli w Polsce. Nie wyklucza to możliwości ponoszenia kosztów poza tym obszarem i terytorium UE, jeżeli będzie to uzasadnione i niezbędne do realizacji celów operacji, a także, jak wskazano wyżej, operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem oraz spełnione są wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji. Partner KSOW powinien zatem we wniosku o wybór operacji, w szczególności w części III pkt 5 „Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji” oraz pkt 9 „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich” wskazać korzyści (wartość dodaną) dla operacji realizowanej w Polsce, jako obszaru wdrażania PROW 2014–2020, wynikające z organizowania wyjazdu studyjnego do państwa

nie należącego do Unii Europejskiej, a do wniosku o refundację załączyć dowody potwierdzające faktyczne zrealizowanie operacji i poniesienie kosztów.

Ad 2. We wprowadzeniu do Planu Działania KSOW na lata 2014–2020 napisano „W ramach KSOW realizowane będą operacje (przedsięwzięcia i aktywności) inicjowane zarówno przez administrację rządową, samorządową, jak i jednostki jej podległe lub nadzorowane, a także przez partnerów KSOW, czyli podmioty działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, działające na obszarach wiejskich, które interesują się zmianami zachodzącymi we Wspólnej Polityce Rolnej, z którymi współpracuje się w ramach KSOW. Sieć umożliwi im wymianę informacji, wiedzy i doświadczeń w tym zakresie poprzez realizację ich własnych operacji. Dodatkowo w ramach KSOW podmioty te będą mogły nawiązać współpracę i wymieniać się wiedzą i doświadczeniami z partnerami z innych państw członkowskich UE oraz z podmiotami zainteresowanymi taką wymianą z państw trzecich.”. W pkt. 3.1 ppkt 4 tego Planu napisano „Operacje realizowane w ramach dwuletniego planu operacyjnego, z wyjątkiem Planu komunikacyjnego, powinny spełniać następujące warunki: być realizowane na obszarze objętym Programem, a w przypadku realizacji poza tym obszarem, ale na terytorium UE, lub w przypadku wydatków ponoszonych poza terytorium UE – z zachowaniem wymagań określonych w rozporządzeniu nr 1303/2013 i wytycznych IZ w tym zakresie;”. Zatem, co do zasady, operacje partnerów KSOW są realizowane na obszarze wdrażania PROW, co oznacza, że z tego obszaru powinna pochodzić grupa docelowa. Zgodnie z częścią I pkt 4 instrukcji wypełnienia formularza wniosku o wybór operacji, w przypadku wniosków składanych do urzędów marszałkowskich zgłaszane operacje realizowane są na poziomie województwa, to znaczy, że obejmują zakresem grupę docelową wyłącznie z jednego województwa. Oznacza to, że w skład grupy docelowej takiej operacji nie mogą wchodzić osoby spoza województwa. Dopuszczalne jest jednak, aby w realizacji operacji uczestniczyły osoby spoza obszaru, z którego pochodzi grupa docelowa, czyli nie wchodzące w jej skład. Będzie to możliwe pod warunkiem, że udział takich osób w operacji zostanie uzasadniony pod kątem korzyści dla Polski, w tym zostanie wskazana wartość dodana dla grupy docelowej pochodzącej z Polski/województwa. Taka operacja powinna doprowadzić do nawiązania współpracy i wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy osobami z Polski/województwa i spoza jej obszaru, co z kolei powinno przełożyć się na konkretne korzyści dla Polski/województwa w krótszej lub dłuższej perspektywie. Oznacza to, że partner KSOW powinien we wniosku o wybór operacji, w szczególności w części III pkt 5 „Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji” oraz pkt 9 „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich”, uzasadnić potrzebę udziału w operacji osób spoza Polski i wskazać korzyści (wartość dodaną) dla Polski / województw, jako obszaru wdrażania PROW 2014–2020, i grupy docelowej, jako obszaru realizacji operacji, a do wniosku o refundację załączyć dowody potwierdzające faktyczny udział takich osób w operacji i poniesienie kosztów ich udziału.

Ad 3. W opinii MRiRW jest możliwe sfinansowanie książki kulinarnej z przepisami polsko-albańskimi w języku polskim i albańskim pod warunkiem, że jest to uzasadnione zakresem operacji i niezbędne do osiągnięcia jej celu.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 16 stycznia br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

4. Poniżej przesyłamy kilka pytań, które otrzymaliśmy od Partnerów KSOW jak i również tych, które wzbudzają nasze wątpliwości.
- 1) Czy środki przeznaczone na realizację operacji wyłonionej w konkursie dla partnerów KSOW stanowią pomoc publiczną lub pomoc de minimis dla podmiotu realizującego operację? Choć dokumentacja konkursowa nie uwzględnia kwestii pomocy publicznej to pojawiają się pytania od Partnerów KSOW w tym zakresie. Prosimy o jednoznaczne stanowisko.
  - 2) Czy istnieje możliwość, a jeśli tak to jaka jest dopuszczalna forma zamieszczania logotypów innych funduszy lub logotypów innych podmiotów w następujących sytuacjach:
    - a) operacja Partnera KSOW jest częścią większego projektu, który jest finansowany z różnych źródeł (np. cały projekt to 4 konferencje w 4 różnych państwach UE, operacja w ramach konkursu dla partnerów KSOW polega na realizacji jednej konferencji w Polsce, jedna z pozostałych konferencji jest podsumowująca, gdzie przedstawione są m.in. efekty konferencji realizowanej w Polsce w ramach projektu dla partnerów KSOW);
    - b) operacja jest współfinansowana z różnych źródeł (np. po części operacja jest finansowana w ramach konkursu dla partnerów KSOW, a po części np. udział uczestników z zagranicy finansowany jest z innego funduszu).Czy istnieje np. możliwość zmieszczenia innych logotypów poza ciągiem logotypów obowiązujących przy realizacji projektów partnerskich KSOW lub też stosowanie ologowania wymiennie przy zastosowaniu np. baneru elektronicznego lub też zawarcie innych logotypów na stronie redakcyjnej publikacji.
  - 3) Czy projekty mogą być realizowane w krajach poza UE np. wyjazd studyjny do Gruzji? Pytanie partnera KSOW brzmi: czy jest możliwy do finansowania w ramach KSOW wyjazd studyjny poza granice UE. W imieniu gruzińskich władz lokalnych partner KSOW chciałby zaprosić organizacje pozarządowe skupiające w swoich strukturach przedsiębiorców, gminy, NGO. W wyjeździe uczestniczyli by przedstawiciele LGD oraz Samorządu.
  - 4) Czy uczestnikami operacji mogą być osoby spoza UE, np. wśród uczestników międzynarodowych warsztatów mających na celu wymianę wiedzy są osoby spoza UE?
  - 5) W związku z zamieszczeniem na stronie MRIRW i portalu KSOW ogłoszenia o konkursie nr 2/2018 oraz pojawiającymi się już pytaniami Partnerów KSOW dot. realizacji operacji uprzejmie prosimy o opinie w sprawie doradców rolniczych jako grupy docelowej (100% lub większość uczestników tj. powyżej 50%) operacji realizowanych w ramach Planu działania KSOW. Czy w ramach operacji Partner KSOW może zrealizować przedsięwzięcia, których celem będzie podniesienie wiedzy i kompetencji doradców rolniczych w zakresie przewidzianym w poddziałaniu 2.3 "Wsparcie na szkolenia doradców" w działaniu 2 w PROW na lata 2014-2020 "Usługi doradcze, usługi z zakresu zarządzania gospodarstwem i usługi z zakresu zastępstw". W poddziałaniu tym

**wsparcie jest udzielane na szkolenia dla doradców w ramach ich doskonalenia zawodowego w zakresie obszarów, w ramach których świadczone będą usługi doradcze dla rolników i właścicieli lasów. Z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 wynika wprost, że wsparcie na szkolenia dla doradców jest dostępne w ramach działania 2.1 "Wsparcie korzystania z usług doradczych". Czy w ramach Pomocy Technicznej mogą być realizowane i finansowane operacje z zakresu objętego innymi działaniami PROW 2014-2020?**

- 6) W ramach KSOW wprost dla doradców dedykowane jest tylko działanie 2 „Działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla doradców rolniczych i służb wspierających wdrażanie innowacji na obszarach wiejskich”, które realizuje cel 4 KSOW „Wspieranie innowacji w rolnictwie, produkcji żywności, leśnictwie i na obszarach wiejskich”. Czy w ramach innych działań KSOW mogą być realizowane i finansowane operacje, w których odbiorcami są głównie doradcy rolniczy?”.**

Ad 1. Środki przeznaczone na realizację operacji wyłonionej w konkursie dla partnerów KSOW nie stanowią pomocy publicznej ani pomocy de minimis dla podmiotu realizującego operację.

Ad 2. Obowiązki partnera KSOW w zakresie promocji i informacji określone zostały w §11 formularza umowy na realizację operacji. W zakresie nieokreślonym w tym postanowieniu umowy należy stosować zapisy Księgi wizualizacji znaku PROW. Księga wizualizacji zawiera informacje na temat sposobu oznakowania działań realizowanych przez beneficjenta, które są finansowane z funduszy EFRROW i EFMR. Ponadto, zgodnie z załącznikiem III do rozporządzenia nr 808/2014, w przypadku gdy działanie informacyjne lub reklamowe dotyczy jednej lub kilku operacji dofinansowanych z więcej niż jednego funduszu, odniesienie do wsparcia z EFRROW w postaci sloganu „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie” może być zastąpione odniesieniem do funduszu EFSI (Europejskie Fundusze Strukturalne i Inwestycyjne). Zgodnie z §11 ust. 6 ostatnie zdanie formularza umowy na realizację operacji, niedopuszczalne jest wyodrębnienie jakiegokolwiek z zastosowanych logo poza ciąg znaków. Postanowienie to wskazuje również, co można umieścić oprócz obowiązkowych logotypów, czyli pomiędzy logo UE i logo PROW 2014-2020. Biorąc pod uwagę ww. zasady wizualizacji operacji dofinansowanych z więcej niż jednego funduszu, w przypadkach opisanych w pytaniach należałoby zamieszczać w obszarze wizualizacji wyłącznie elementy wymagane umową zawartą przez partnera KSOW dotyczących EFRROW. Natomiast pozostałe logotypy stosować odrębnie tak jak tego wymagają poszczególne instytucje zarządzające dla swoich funduszy.

Ad 3. Zasady uznawania za kwalifikowalne kosztów realizacji operacji ponoszonych przez partnerów KSOW poza terytorium Unii Europejskiej nie zmieniły się w stosunku do zasad obowiązujących w konkursie nr 1/2017. Należy jednak odróżnić miejsce realizacji operacji od miejsca ponoszenia wydatków. Kwestię tę regulują przepisy rozporządzenia nr 1303/2013. Co do zasady, operacje są zlokalizowane na obszarze objętym programem. W przypadku operacji dotyczących pomocy technicznej lub działań promocyjnych, zgodnie z art. 70 ust. 3 tego rozporządzenia, wydatki mogą być ponoszone poza terytorium Unii Europejskiej, jeśli:

- 1) operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem;

2) spełnione są wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji.

Przepis ten dotyczy zatem również partnerów KSOW realizujących operacje w ramach schematu II pomocy technicznej PROW.

Zgodnie z zasadami obowiązującymi w ramach konkursu nr 2/2018, podobnie jak to było w konkursie nr 1/2017, miejscem realizacji operacji jest miejsce skąd pochodzi grupa docelowa operacji. Grupa docelowa może pochodzić z obszaru albo wyłącznie jednego województwa, albo co najmniej czterech województw. Miejsce realizacji operacji partnera KSOW będzie więc zawsze zlokalizowane na obszarze objętym PROW 2014–2020, czyli w Polsce. Nie wyklucza to możliwości ponoszenia kosztów poza tym obszarem i terytorium UE, jeżeli będzie to uzasadnione i niezbędne do realizacji celów operacji, a także, jak wskazano wyżej, operacja przynosi korzyść dla obszaru objętego programem oraz spełnione są wymogi dotyczące zarządzania, kontroli i audytu operacji. Partner KSOW powinien zatem we wniosku o wybór operacji, w szczególności w części III pkt 5 „Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji” oraz pkt 9 „Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich” wskazać korzyści (wartość dodaną) dla operacji realizowanej w Polsce, jako obszaru wdrażania PROW 2014–2020, wynikające z organizowania wyjazdu studyjnego do państwa nienależącego do Unii Europejskiej, a do wniosku o refundację załączyć dowody potwierdzające faktyczne zrealizowanie operacji i poniesienie kosztów.

Ad 4. We wprowadzeniu do Planu Działania KSOW na lata 2014–2020 napisano „W ramach KSOW realizowane będą operacje (przedsięwzięcia i aktywności) inicjowane zarówno przez administrację rządową, samorządową, jak i jednostki jej podległe lub nadzorowane, a także przez partnerów KSOW, czyli podmioty działające na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, działające na obszarach wiejskich, które interesują się zmianami zachodzącymi we Wspólnej Polityce Rolnej, z którymi współpracuje się w ramach KSOW. Sieć umożliwi im wymianę informacji, wiedzy i doświadczeń w tym zakresie poprzez realizację ich własnych operacji. Dodatkowo w ramach KSOW podmioty te będą mogły nawiązać współpracę i wymieniać się wiedzą i doświadczeniami z partnerami z innych państw członkowskich UE oraz z podmiotami zainteresowanymi taką wymianą z państw trzecich.”. W pkt. 3.1 ppkt 4 tego Planu napisano „Operacje realizowane w ramach dwuletniego planu operacyjnego, z wyjątkiem Planu komunikacyjnego, powinny spełniać następujące warunki: być realizowane na obszarze objętym Programem, a w przypadku realizacji poza tym obszarem, ale na terytorium UE, lub w przypadku wydatków ponoszonych poza terytorium UE – z zachowaniem wymagań określonych w rozporządzeniu nr 1303/2013 i wytycznych IZ w tym zakresie;”. Zatem, co do zasady, operacje partnerów KSOW są realizowane na obszarze wdrażania PROW, co oznacza, że z tego obszaru powinna pochodzić grupa docelowa. Dopuszczalne jest jednak, aby część operacji była realizowana poza tym obszarem np. w ten sposób, że część grupy docelowej będą stanowić osoby spoza Polski. Będzie to możliwe pod warunkiem, że udział takich osób w operacji zostanie uzasadniony pod kątem korzyści z jej realizacji dla Polski, w tym dla grupy docelowej pochodzącej z Polski. Taka operacja powinna doprowadzić do nawiązania współpracy i wymiany wiedzy i doświadczeń pomiędzy osobami z Polski i spoza jej obszaru, co z kolei powinno przełożyć się na konkretne korzyści dla Polski w krótszej lub dłuższej perspektywie. Oznacza to, że partner KSOW powinien we wniosku o wybór operacji, w szczególności w części III pkt 5 „Uzasadnienie potrzeby realizacji operacji”, pkt 6 „Identyfikacja grupy docelowej operacji” oraz pkt 9

„Przewidywane efekty realizacji operacji oraz przewidywany wpływ jej realizacji na rozwój obszarów wiejskich”, uzasadnić potrzebę udziału w operacji osób spoza Polski i wskazać korzyści (wartość dodaną) dla Polski, jako obszaru wdrażania PROW 2014–2020, a do wniosku o refundację załączyć dowody potwierdzające faktyczny udział takich osób w operacji i poniesienie kosztów ich udziału.

Ad 5. W ramach KSOW nie mogą być realizowane i finansowane operacje, które tematycznie mieszczą się w zakresie objętym wsparciem w ramach działania PROW 2014-2020. Przedmiot/temat/zakres wsparcia, dla którego w PROW jest dedykowane odrębne działanie/poddziałanie, nie może pokrywać się z przedmiotem/tematem/zakresem wsparcia w ramach KSOW.

Ad 6. Działanie 2 jest skierowane do pracowników jednostek doradztwa rolniczego realizujących działania w ramach SIR. Ci pracownicy nie mogą stanowić grupy docelowej operacji realizowanych przez partnerów KSOW w ramach innych działań Planu działania KSOW, z wyjątkiem działania 5. Natomiast pozostali pracownicy tych jednostek, będący doradcami rolniczymi, nie mogą stanowić grupy docelowej operacji realizowanych przez partnerów KSOW, których zakres tematyczny/przedmiot wsparcia pokrywa się z działaniami/poddziałaniami PROW dla nich dedykowanymi. Nie mogą stanowić również grupy docelowej operacji realizowanych przez partnerów KSOW w ramach działania 5, gdyż jak wskazano wyżej, jest ono skierowane m.in. do doradców zaangażowanych w realizację zadań SIR.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 17 stycznia 2018 r., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

- 5. Jako Partner KSOW chcemy realizować konkurs agroturystyczny i ufundować w ramach tego nagrody uczestników. Nagrody byłyby w formie kart podarunkowych, które wydrukujemy jako „symbol” otrzymania nagrody pieniężnej. Natomiast pieniądze dla laureatów zostaną im przekazane w innej formie, ponieważ wydrukowana przez nas karta nie będzie miała żadnej wartości płatniczej dla laureatów. Nie możemy kupować „autentycznej” karty podarunkowej w konkretnych sklepach – zgodnie z zasadą konkurencyjności.**

**Pytanie 1: Jak opisać uzasadnienie racjonalności kosztu sfinansowania nagrody w formie „karty podarunkowej” jeśli fizycznie nagrodą będą pieniądze - w Załączniku nr 1 do wniosku o wybór operacji „Zestawienie rzeczowo-finansowe” w kolumnie nr 12 – uzasadnienie racjonalności kosztów i jak przedstawić szacunek wartości zamówienia?**

**Pytanie 2: w jakiej formie może być przekazana w/w nagroda laureatom, ponieważ karta podarunkowa to będzie tylko fizyczny symbol tych pieniędzy (przelew, wypłata gotówki, inne formy??).**

**Pytanie 3: jak Partner powinien udokumentować poniesienie takiego kosztu przy rozliczaniu projektu?**

## **Dotyczy wniosków składanych w ramach KSOW Planu Operacyjnego 2018-2019.**

Zgodnie z Podręcznikiem kwalifikowalności kosztów, karta podarunkowa jako nagroda w konkursie stanowi koszt kwalifikowalny jeżeli jest racjonalna, zasadna oraz zaplanowana została w odpowiednim Planie Operacyjnym. Taka karta jest rodzajem nagrody rzeczowej, która jej posiadaczowi daje prawo do skorzystania z określonych usług lub nabycia towarów. Powinna być kupiona zgodnie z przepisami dotyczącymi konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców, jeżeli jej koszt, obejmujący łącznie wszystkie takie karty dla laureatów konkursu w ramach operacji, będzie przekraczał 20 tys. zł netto (od 21 lutego br. 30 tys. euro). Nabycie takiej karty to rodzaj dostawy, której koszt jest kwalifikowalny dla partnera KSOW.

Natomiast karta podarunkowa, o której mowa w pytaniu, to de facto nagroda pieniężna w konkursie, która co do zasady jest kosztem kwalifikowalnym dla partnera KSOW.

Odp. na pytanie 1.

Należy porównać koszty nagród finansowych w podobnych konkursach organizowanych przez inne podmioty (wybrać co najmniej 3 podmioty lub jeden podmiot i 3 konkursy, o ile od tylu podmiotów lub o tylu konkursach można zdobyć takie informacje; jeżeli nie można – od tylu podmiotów lub o ilu konkursach można.

Odp. na pytanie 2 i 3.

Formę i sposób udokumentowania określa §8 ust. 3 pkt 3 lit. g formularza umowy na realizację operacji.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 18 stycznia br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

- 6. Czy elementem operacji zgłaszanej przez partnerów w ramach formy realizacji „audycje, filmy, spoty odpowiednio w radiu i telewizji, informacje i publikacje w Internecie” istnieje również możliwość wykonania strony internetowej zawierającej ww. materiały. Ewentualnie, czy tego typu koszt wpisuje się w formę realizacji opisaną jako „inne”.**

Wykonanie strony internetowej mieści się w formie realizacji operacji pn. "inne". Wykonanie strony należy uzasadnić we wniosku o wybór operacji, gdyż w pierwszej kolejności powinny być wykorzystywane na potrzeby operacji strony internetowe już istniejące.

- 7. Bardzo proszę o rozwianie następujących wątpliwości Partnera KSOW dot. naboru wniosków o wybór operacji:**

- 1. Do składania wniosku i podpisywania go ze strony Partnera są wskazane dwie osoby z Zarządu. Czy potwierdzania dokumentów za zgodność z oryginałem może dokonywać jedna osoba reprezentująca podmiot czy również dwie?**
- 2. Czy przy czynności potwierdzenia za zgodność z oryginałem dopuszczalne jest potwierdzanie "od strony do strony" i podpis osoby upoważnionej do potwierdzania zgodności. W instrukcji wypełniania formularza wniosku widnieje**



**zapis, że odpowiednia klauzula powinna być umieszczana na każdej stronie dokumentu.**

- 3. Partner KSOW deklaruje poniesienie wkładu własnego w wysokości 10 %. Chodzi o sytuację, gdy przedsięwzięcie będzie kosztowało 100 000 zł. Zatem wymagany wkład własny (punktowany przy ocenie merytorycznej) to co najmniej 10 000 zł. Koszty kwalifikowalne wpisane do umowy 100 000 zł. Na etapie realizacji operacji okazuje się, że przedsięwzięcie kosztowało 90 000 zł. Zatem wymagany wkład własny byłby już tylko na poziomie 9 000 zł. Czy na etapie wniosku o refundację partner KSOW musi wykazać, że faktycznie poniósł wkład własny w wysokości 10 000 zł (czyli 10 % od kwoty przyznanej w konkursie) czy też 9 000 zł (czyli 10 % od kwoty faktycznie poniesionych kosztów i wartości faktycznie zrealizowanej operacji)?**

Pytanie 1.

Kopię za zgodność z oryginałem może potwierdzić jedna z osób, które podpisały wniosek.

Pytanie 2.

Odpowiedź jest zawarta w pytaniu. Należy postępować zgodnie z instrukcją, z której wynika, że przez kopię potwierdzoną za zgodność z oryginałem należy rozumieć kopię dokumentu zawierającą odpowiednią klauzulę, np.: „za zgodność z oryginałem”, „zgodne z oryginałem” itp., umieszczoną na każdej stronie dokumentu wraz z datą i czytelnym podpisem partnera KSOW, osoby/osób uprawnionych do reprezentowania partnera KSOW albo osoby upoważnionej do takiej czynności. Podpis poświadczającego za zgodność z oryginałem powinien być czytelny. W przypadku przystawienia imiennej pieczętki poświadczającego, podpis może być nieczytelny.

Pytanie 3.

Partner powinien wykazać, że poniósł taki wkład, jaki deklarował we wniosku o wybór operacji, tym bardziej, gdy dostał za spełnienie tego kryterium punkty. Jeżeli ma wpływ na wysokość ponoszonego wkładu własnego, nie powinien go zmniejszać przez dostosowanie do zmniejszonych kosztów kwalifikowalnych. Jeżeli nie ma wpływu na tę wysokość np. wybrany wykonawca zaoferował niższą cenę niż partner KSOW zaplanował jako wkład własny, wówczas wkład własny nie powinien być niższy niż zadeklarowany procent we wniosku o wybór operacji w stosunku do kosztów kwalifikowalnych przedłożonych do refundacji. Zatem, jeżeli na etapie realizacji operacji okaże się, że przedsięwzięcie kosztowało 90 000 zł, wymagany wkład własny powinien wynieść co najmniej 9 000 zł, co oznacza, że partner KSOW musi wykazać, że faktycznie poniósł wkład własny w takiej wysokości, czyli 10 % kwoty faktycznie poniesionych kosztów kwalifikowalnych.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 23 stycznia br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

## **8. Uprzejmie proszę o odpowiedź na pytanie partnerów KSOW:**

- 1. - dotyczące kosztów kwalifikowalnych.**

**Czy w przypadku projektu składanego przez uczelnię wyższą kosztem kwalifikowalnym jest narzut uczelni. Pytanie poniżej oraz w załączeniu.**

**2. - dotyczące rozliczania materiałów promocyjnych**

- **Czy w przypadku formy realizacji *szkolenie* lub *konkurs* gdy Partner robi materiały promocyjne np. torba, kubek może do rozliczenia dołączyć zdjęcia?**

**Mieliśmy taki przypadek w ubiegłym roku. Do rozliczenia szkolenia dołączono tylko zdjęcia. Rzeczywiście trudno sobie wyobrazić, że ktoś robi 101 kubków czyli dla uczestników 100 i do rozliczenia 1. Takie zamówienie może być nierealne. Przy czym w umowie w pkt. Par. 8, pkt. 3 ust. 1) oraz 3) nie ma mowy o materiałach promocyjnych, jest tylko mowa o materiałach szkoleniowych, konferencyjnych, informacyjnych.**

- **Czy w przypadku formy realizacji *targi* gdy Partner robi materiały promocyjne np. torba, kubek może do rozliczenia dołączyć zdjęcia? W umowie w pkt. Par. 8, pkt. 3 ust. 4) jest zapis, że do wniosku o refundację należy dołączyć materiały informacyjno-promocyjne, czy to oznacza 1 sztukę torby czy zdjęcia?**

**3. – dotyczące rozliczania osób zatrudnionych na umowę zlecenie/dzielo**

**Czy w zał. 1 zestawieniu rzeczowo finansowym każdą osobę należy wpisać w oddzielnym wierszu? Czy to wymaganie dotyczy tylko ekspertów/wykladowców czy również innych osób zatrudnionych na umowy cywilnoprawne np. księgowa, koordynator projektu, recenzenci.**

Pytanie 1.

Każdy koszt podany w zestawieniu rzeczowo-finansowym podlega ocenie, czy mieści się w katalogu kosztów kwalifikowalnych, do których zaliczają się koszty: dostaw i usług, w tym wynagrodzeń bezosobowych, podróży służbowych pracowników partnera KSOW oraz przejazdów, dojazdów środkami komunikacji miejscowej i noclegów poniesionych przez inne osoby w związku z realizacją operacji, a także nagród finansowych dla laureatów konkursów. Narzut jako taki nie mieści w żadnym z tych kosztów. Mogą się w nich mieścić niektóre z kosztów składających się na ten narzut, pod warunkiem, że spełniają trzy warunki kwalifikowalności, tzn. są uzasadnione zakresem operacji, niezbędne do osiągnięcia jej celu oraz racjonalne. Nie mieszczą się w nich jednak:

- 1) koszty wynagrodzeń osobowych personelu administracyjnego i finansowego;
- 2) koszty wynagrodzeń bezosobowych takiego personelu, jeżeli nie jest on merytorycznie zaangażowany w realizację operacji (jeżeli jest zaangażowany również w inne projekty – koszty tych wynagrodzeń są kwalifikowalne w wysokości proporcjonalnej do zaangażowania w realizację operacji w ramach KSOW);
- 3) koszty podatków od nieruchomości;
- 4) opłaty manipulacyjne i administracyjne (mieszczą się tylko w uzasadnionych okolicznościach, co ocenia jednostka, do której złożono wnioski).

Pozostałe koszty składające się na narzut uczelni mogą być kwalifikowalne wyłącznie w wysokości proporcjonalnej do ich udziału w realizacji operacji, biorąc pod uwagę czas jej trwania oraz stopień w jakim każdy z tych kosztów można do niej przypisać w stosunku do całkowitej jego wysokości związanej z całą działalnością uczelni w tym samym czasie.

Ponadto, każdy z kosztów musi być poniesiony na podstawie dokumentu księgowego wystawionego na partnera KSOW przez wykonawcę zewnętrznego (dostawcę lub usługodawcę, z którym partner KSOW zawarł umowę). Koszty udokumentowane rachunkiem wewnętrznym nie są kwalifikowalne.

Pytanie 2.

Generalnie, w przypadku takich form realizacji operacji jak szkolenie, konkurs czy targi, za wystarczające należy uznać przedstawienie do rozliczenia zdjęć wykonanych materiałów promocyjnych zamiast po jednym egzemplarzu takiego materiału. Jednakże każdy taki przypadek należy uzgodnić z tą jednostką, z którą zawarta zostanie umowa na realizację operacji, gdyż z uwagi na rodzaj materiału promocyjnego i liczbę egzemplarzy tego materiału zaplanowanych do wykonania może okazać się niezbędne do rozliczenia operacji partnera KSOW, w tym późniejszego rozliczenia danej jednostki z agencją płatniczą, dostarczenie jednego egzemplarza materiału, a nie tylko jego zdjęcia.

Pytanie 3.

Zgodnie z instrukcją wypełnienia wniosku o wybór operacji, w kolumnie 2 załącznika nr 2 należy wskazać zakres rzeczowy poszczególnych form realizacji operacji tak, aby umożliwiły one dokonanie oceny racjonalności kosztu danego zadania. Należy podać wszystkie zadania cząstkowe składające się na daną formę. W przypadku umów o dzieło bądź zlecenie należy wykazać odrębnie wszystkich wykładowców/ekspertów potrzebnych w ramach realizowanej operacji. W kolumnie tej wskazujemy ogólnie „ekspert z zakresu...” lub „wykładowca z zakresu...”. Ten wymóg nie dotyczy tylko ekspertów i wykładowców, ale również innych osób zaangażowanych merytorycznie w realizację operacji na podstawie umowy cywilnoprawnej.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 26 stycznia 2018 r., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

**9. W związku ze zbliżającą się oceną wniosków partnerskich, uprzejmie prosimy o opinię czy w przypadku włączenia w zestawieniu rzeczowo-finansowym kosztu niekwalifikowalnego np. zakup kuchenki gazowej do pokazów kulinarnych możemy na ocenie formalnej:**

- **poprosić o wyjęcie kosztu zakupu kuchenki z zestawienia rzeczowo-finansowego i zamianę na koszt wynajmu kuchenki lub**
- **poprosić o wyjęcie kosztu zakupu kuchenki z zestawienia rzeczowo-finansowego i sfinansowanie w ramach wkładu własnego albo**
- **uznajemy, że operacja nie spełnia warunku wyboru i zgodnie z ustawą ROW operacja nie przechodzi do dalszej oceny.**

Należy wezwać wnioskodawcę do korekty wniosku zgodnie z instrukcją jego wypełnienia (część I pkt 8 Przewodnika po ocenie wniosku) w zakresie dotyczącym zasad wypełnienia załącznika nr 1 „Zestawienie rzeczowo-finansowym”, gdzie wskazano, że koszty inwestycyjne nie są kwalifikowalne oraz zawarto ich definicję. W wezwaniu należy wyraźnie wskazać w sposób zrozumiały, co partner ma poprawić i w jaki sposób. Partner może usunąć koszt, zastąpić zakup innym rodzajem umowy, która nie prowadzi do

nabycia prawa do korzystania z rzeczy przez czas dłuższy niż okres realizacji operacji np. użyczenie, najem itp. albo zadeklarować użycie kuchenki jako wkład własny.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 29 stycznia br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

- 10. Jesteśmy zainteresowani aplikowaniem w ramach konkursu z projektem tj. produkcją 6 filmów ( o czasie 12 min każdy), które chcemy rozpowszechnić w formie płyt DVD i po przez internet tj. chcemy je przekazać na strony internetowe naszych partnerów, na strony wszystkich CDR'ów, WOD'ów i innych organizacji związanych z rolnictwem. Mamy pytanie. W projekcie umowy ( załącznik do wniosku)paragraf 17 punk 2 czytamy: "W celu realizacji przez (...) zadań związanych z zapewnieniem funkcjonowania KSOW, Partner KSOW nieodpłatnie udziela (...) (...[1]) wyłącznej, terminowej (na okres .....) i nieograniczonej terytorialnie licencji ...". Tym samym w momencie rozliczenia umowy, nie mamy już praw do eksploatacji filmów tym samym nie możemy ich przekazać do emisji żadnym z wymienionych organizacji i nie jesteśmy w stanie wykazać właściwego miernika "oglądalności". A film "żyje" od momentu wprowadzenia go do eksploatacji ,ponadto bardzo zależy nam aby nasze filmy miały jak największy zasięg odbiorców związanych ze wsią. Zatem mam prośbę o odpowiedz na pytanie czy możemy liczyć na wprowadzenie do umowy zmiany która pozwoliła by nam na eksploatacje filmów tj. wprowadzenie do umowy np. zapisu: "W celu realizacji przez (...) zadań związanych z zapewnieniem funkcjonowania KSOW, Partner KSOW nieodpłatnie udziela (...) (...[2]) nie wyłącznej , terminowej (na okres .....) i nieograniczonej terytorialnie licencji ..." .**

Zgodnie z objaśnieniem zawartym przy §17 formularza umowy na realizację operacji, postanowienia tego paragrafu należy uwzględnić, jeśli będą mieć zastosowanie; dopuszczalne są zmiany w zależności od potrzeb danej jednostki. Oznacza to, że jeżeli jednostka, która zawiera z partnerem KSOW umowę na realizację operacji, chce korzystać z utworów, w rozumieniu przepisów ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, powstałych podczas i w związku z realizacją operacji, wówczas postanowienia §17 należy wprowadzić do tej umowy, z tym że ta jednostka może zmienić te postanowienia, dostosowując je do własnych potrzeb. W związku z tym, że zakres dopuszczalnych zmian nie został określony, każda jednostka ma swobodę działania. Wyjątkiem jest jednostka centralna, która powinna uzgodnić zakres zmian z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, które refunduje partnerowi KSOW koszty poniesione na realizację operacji objętej umową zawartą z nim przez tę jednostkę.

Należy podkreślić, że zgodnie z ww. §17, partner KSOW udziela danej jednostce licencji, nie przenosi natomiast majątkowych praw autorskich na tę jednostkę. Jednak jak wspomniano wyżej, dopuszczalne są zmiany w §17 w zależności od potrzeb danej jednostki.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 29 stycznia br.

- 11. W jaki sposób mają być ologowane upominki przeznaczone dla kół gospodyń wiejskich (np. sprzęt gastronomiczny) w związku z imprezą pt. "Prezentacja**

**Tradycyjnych Stolów Wielkanocnych, Palm i Pisanek we Wrocławiu”? Czy loga mają być naniesione w sposób trwały (np. grawer) czy też akceptowane są naklejki?**

Odpowiedź na to pytanie jest zawarta w §11 ust. 5 formularza umowy na realizację operacji oraz na s. 12 Księgi wizualizacji. To, co należy zmieścić i na jakim materiale określa §11 ust. 4 tego formularza, a dodatkowo to, co można/należy, a czego nie można zamieszczać i w jaki sposób – także §11 ust. 6 tego formularza.

**12. W związku z ogłoszonym konkursem nr 2/2018 dla Partnerów KSOW na wybór operacji, które będą realizowane w 2018 r. w ramach dwuletniego planu operacyjnego na lata 2018-2019 do jednostki regionalnej KSOW województwa pomorskiego wpłynęło zapytanie ze strony Partnera KSOW dotyczące możliwości sfinansowania udziału osób reprezentujących dwa różne województwa w konferencji planowanej do realizacji na terenie województwa pomorskiego.**

**Informacje dot. Operacji:**

**Wnioskodawca/Partner KSOW – lokalna grupa działania z województwa pomorskiego**

**Działanie KSOW w ramach, którego planowana jest realizacja operacji - 4 Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnienie pomocy technicznej w zakresie międzyterytorialnej i międzynarodowej**

**Cel główny operacji:**

**Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości na obszarach wiejskich przez podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności w obszarze turystyki wiejskiej oraz animowania współpracy między podmiotami z różnych sektorów.**

**Cele szczegółowe:**

- **Przekazanie wiedzy i wykształcenie umiejętności w zakresie: dostosowania oferty podmiotów z branży turystyki wiejskiej do rzeczywistych potrzeb klientów, optymalizacji wykorzystania posiadanych zasobów oraz podniesienia poziomu działań promocyjnych, w tym z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych.**
- **Wzmacnianie współpracy podmiotów z sektorów: gospodarczego, społecznego i publicznego poprzez umożliwienie wymiany doświadczeń oraz poznanie wzajemnych oczekiwań.**
- **Promocja obszarów wiejskich Kociewia w celu wzmocnienia pozycji rynkowej podmiotów branży turystyki wiejskiej.**

**Formy realizacji: warsztaty, konferencja, publikacje**

**Grupa docelowa operacji:**

**Warsztaty: podmioty gospodarcze z branży turystycznej (właściciele gospodarstw/kwater agroturystycznych, właściciele obiektów turystycznych zlokalizowanych na obszarach wiejskich, pracownicy podmiotów publicznych i społecznych wykonujących zadania związane promocją/współpracą partnerską szeroko rozumianej turystyki wiejskiej) z województwa pomorskiego.**

**Konferencja: podmioty gospodarcze z branży turystycznej (właściciele gospodarstw/kwater agroturystycznych, właściciele obiektów turystycznych zlokalizowanych na obszarach wiejskich, pracownicy podmiotów publicznych i społecznych wykonujących zadania związane promocją/współpracą partnerską szeroko rozumianej turystyki wiejskiej) z województwa pomorskiego oraz**

zaproszeni goście z obszarów Kociewia położonego poza granicami województwa pomorskiego związani z branżą turystyczną.

**Publikacje (materiały promocyjne region Kociewie):** ogół społeczeństwa (materiały promocyjne: mapa, publikacja przedstawiająca cały region Kociewia, w tym również obszar leżący poza granicami województwa pomorskiego, przekazane zostaną grupie docelowej warsztatów i konferencji jak i przedstawicielom samorządów z województwa pomorskiego. Materiały zostaną wykorzystane w ich bieżącej działalności, co może pozytywnie wpłynąć na poprawę kondycji branży turystyki wiejskiej na obszarze Kociewia / dystrybucji wśród osób/turystów chętnych odwiedzić region Kociewia).

**Przewidywane efekty operacji:**

**natychmiastowe:**

- liczba osób przeszkolonych podczas 3 warsztatów - min.60. osób reprezentujących różne sektory związane z rozwojem turystyki na obszarach wiejskich Kociewia z województwa pomorskiego,
- liczba osób uczestniczących w 1 konferencji - min. 100 osób reprezentujących różne sektory związane z rozwojem turystyki na obszarach wiejskich Kociewia, w tym około 10 % udział zaproszonych gości z województwa kujawsko-pomorskiego
- liczba przekazanych publikacji - 5 000 szt.

**długofalowe:**

- podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności uczestników,
- wzrost rozpoznawalności i atrakcyjności obszaru Kociewia,
- poprawa pozycji rynkowej istniejących i powstawanie nowych podmiotów związanych z szeroko rozumianą turystyką wiejską,
- realizacja projektu współpracy w ramach Lidera

**Rodzaje kosztów zaplanowanych do sfinansowania ze środków KSOW:**

**Warsztaty:** sala, trenerzy, materiały szkoleniowe, wyżywienie

**Konferencja:** sala, wykładowcy/moderatorzy, wyżywienie

**Publikacje:** projekt graficzny, skład komputerowy, druk

Mając na uwadze zapisy w CZ. I pkt. 4 Instrukcji *wypełniana formularza wniosku o wybór operacji...* będącej załącznikiem do ogłoszonego konkursu nr 2/2018, iż „w przypadku wniosków składanych do jednostek regionalnych – zgłaszane są operacje realizowane na poziomie województwa, tzn., że obejmują zakresem grupę docelową wyłącznie z jednego województwa. Wniosek należy złożyć do jednostki regionalnej, z którego województwa pochodzi grupa docelowa” oraz wskazane powyżej informacje dot. zaplanowanej do realizacji operacji zwracamy się z prośbą o udzielenie odpowiedzi na poniższe pytania:

1. Czy zaproszonych do udziału w konferencji gości z województwa kujawsko-pomorskiego (około 10 % wszystkich zakładanych uczestników planowanego spotkania) należy rozpatrywać, jako grupę docelową operacji?
2. Czy Partner KSOW może przedstawić koszty związane z udziałem przedstawicieli sektora branży turystycznej z województwa kujawsko-pomorskiego w zaplanowanej konferencji, jako koszt kwalifikowalny w ramach KSOW (tj. w ramach limitu przewidzianego dla województwa pomorskiego)?

**3. Czy Partner KSOW może przedstawić do koszty związane z wydaniem materiałów promocyjnych (mapa, publikacja) obejmujące zakresem cały region Kociewia, tj. również część południową Kociewia leżącą na terenie województwa kujawsko-pomorskiego, jako koszt kwalifikowalny w ramach KSOW(tj. w ramach limitu przewidzianego dla województwa pomorskiego)?**

Pytanie 1.

W przypadku, gdy operacja jest realizowana na obszarze jednego województwa (w tym przypadku pomorskiego), tj. grupa docelowa pochodzi również z jednego województwa (w tym przypadku pomorskiego), zatem w przypadku tej operacji goście z województwa kujawsko-pomorskiego nie mogą stanowić grupy docelowej.

Pytanie 2.

Jak wskazano w pytaniu, zgodnie z częścią I pkt 4 instrukcji wypełnienia wniosku, do jednostek regionalnych zgłaszane są operacje realizowane na poziomie województwa, tzn., że obejmują zakresem grupę docelową wyłącznie z jednego województwa; wniosek należy złożyć do jednostki regionalnej, z którego województwa pochodzi grupa docelowa. Koszty przedstawione do refundacji powinny dotyczyć grupy docelowej z jednego województwa. Koszty dotyczące grupy docelowej z innego województwa powinny być przedstawione do refundacji w innym województwie, co oznacza, że w przypadku gdy grupa docelowa pochodzi z dwóch lub trzech województw, należy złożyć dwa lub trzy odrębne wnioski o wybór operacji do dwóch lub trzech jednostek regionalnych.

Pytanie 3.

Można przedstawić takie koszty do refundacji.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 2 lutego br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

**13. Zwracam się z zapytaniem o kwalifikowalność operacji zgłoszonej do realizacji przez Partnera KSOW w ramach Planu operacyjnego 2018 - 2019, na rok 2018.**

**Partner złożył wniosek o wybór operacji pod nazwą: „Przedśionek Raju edycja VII”. Wniosek został złożony w terminie na odpowiednim formularzu (Działanie 11, priorytet 6).**

**Przystępując do oceny wniosku nasunęła się wątpliwość co do kwalifikowalności przedmiotowej operacji z uwagi na nowy zapis w podręczniku kwalifikowalności (będącym załącznikiem do konkursu 2/2018) mówiący o tym, iż oprawa muzyczna nie stanowi kosztu kwalifikowalnego.**

**Krótką charakterystyka operacji:**

**Operacja będzie polegała na przeprowadzeniu cyklu 24 koncertów muzyki dawnej, zorganizowanych przede wszystkim na obszarach wiejskich i w małych miejscowościach. Wezmą w nim udział zagraniczni i polscy artyści zarówno zaczynający swoje kariery, jak i mający już ugruntowaną pozycję na międzynarodowej scenie muzyki dawnej. Cykl będzie miał na celu docenienia przez uczestników walorów kulturowych swoich miejscowości i uczynić je atrakcją przyciągającą gości oraz turystów, przyczyniając się do dalszego rozwoju. Cykl**

koncertowy „Przedsionek Raju” poprzez prezentację muzyki dawnej na międzynarodowym poziomie w formie łatwo dostępnych, bezpłatnych koncertów, zwraca uwagę na istniejące problemy i proponuje pewną formułę ich rozwiązywania. Ścisła współpraca organizatorów cyklu z lokalnymi społecznościami i samorządami pozwala na stworzenie podstaw do kształtowania się praktyki samodzielnego organizowania wydarzeń muzycznych jako istotnego instrumentu budowania lokalnych więzi społecznych, promocji regionów i poszczególnych miejscowości oraz jako czynnika aktywizującego mieszkańców obszarów wiejskich w tym zakresie. Poprzez swoją formułę, „Przedsionek Raju” pozwala na udział w koncertach publiczności bez względu na jej wiek, płeć, status majątkowy bądź poziom niepełnosprawności.

Jako cele szczegółowe operacji Partner wskazuje:

1. Organizacja na obszarach wiejskich i w małych miastach koncertów prezentujących muzykę dawną, często związaną z historią poszczególnych miejscowości i regionów.
2. Umożliwienie kontaktu z muzyką dawną jak najszerszej grupie odbiorców w formach dostosowanych do ich kompetencji kulturowych.
3. Wsparcie włączenia społecznego poprzez formułę koncertów otwartą dla wszystkich grup społecznych.
4. Inspirowanie podejmowania przez lokalne społeczności samodzielnych projektów kulturalnych, np. koncertowych, festiwalowych i edukacyjnych.
5. Przybliżenie publiczności repertuaru muzycznego często związanego z historią ich regionu, miejscowości, a czasami konkretnych obiektów architektonicznych (pałace, kościoły, inne obiekty użyteczności publicznej).
6. Stworzenie podstaw do kształtowania się praktyki samodzielnego organizowania wydarzeń muzycznych przez lokalne społeczności.
7. Stworzenie podstaw do współpracy pomiędzy przedstawicielami sektora publicznego, sektora prywatnego oraz organizacji pozarządowych.
8. Stworzenie warunków do wykorzystywania muzyki dawnej jako istotnego instrumentu kształtowania lokalnej tożsamości, wyrównywania szans w dostępie do kultury, promocji regionu i poszczególnych miejscowości.
9. Upowszechnienie wiedzy o polityce rozwoju obszarów wiejskich poprzez obecność kulturalną wspieraną przez KSOW.
10. Wykorzystanie koncertów i towarzyszących im działań promocyjnych do wszechstronnego informowania o polityce rozwoju obszarów wiejskich i zwracania uwagi na postęp jaki dokonał się w tym zakresie w ostatnich latach.
11. Organizacja koncertów w obiektach, które były w ostatnich latach restaurowane lub remontowane przy wsparciu finansowym KSOW. (???)

Jako koszty w zestawieniu rzeczowo - finansowym Partner wskazuje koszty transportu oraz koszty wyżywienia i zakwaterowania uczestników.

Proszę o informację zwrotną, czy zakres tematyczny operacji mieści się w zakresie działań KSOW czy powinien zostać odrzucony?

W opinii Ministerstwa operacja nie jest zgodna z celem 5 KSOW (Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich), który jest realizowany przez działanie 11 planu działania, zaznaczone przez wnioskodawcę, nie odpowiada priorytetowi 6 PROW, a jej zakres nie mieści się w zakresie działania 11 (zgodnie z jego opisem w Planie działania KSOW na lata 2014-2020), co oznacza, że operacja nie spełnia warunków wyboru. Tematyka operacji nie wiąże się z rozwojem obszarów wiejskich.



Organizacja koncertów to nie temat dotyczący rozwoju tych obszarów. Nie każde działanie realizowane na wsi jest działaniem związanym z rozwojem obszarów wiejskich. Te działania nie są ze sobą z założenia tożsame.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 9 lutego 2018 r.

**14. Zwracam się z zapytaniem o kwalifikowalność operacji zgłoszonej do realizacji przez Partnera KSOW w ramach Planu operacyjnego 2018 - 2019, na rok 2018.**

**Partner złożył wniosek o wybór operacji pod nazwą: „Powiatowy Folk Festiwal 2018”. Wniosek został złożony w terminie na odpowiednim formularzu (Działanie 12, priorytet 6, Cel 2: Podniesienie jakości realizacji Programu).**

**Przystępując do oceny wniosku nasunęła się wątpliwość co do kwalifikowalności przedmiotowej operacji z uwagi na nowy zapis w podręczniku kwalifikowalności (będącym załącznikiem do konkursu 2/2018) mówiący o tym, iż oprawa muzyczna nie stanowi kosztu kwalifikowalnego.**

**Uzasadnienie Partnera co do spełnienia celów operacji:**

**Poprzez organizację Powiatowego Folk Festiwalu zaistnieje możliwość zaprezentowania dorobku kulturalnego, produkcyjnego, artystycznego mieszkańców wsi mieszkańcom miast. Działanie takie bezpośrednio przyczyni się do wspierania włączenia społecznego i promocji rozwoju gospodarczego i społecznego zaistniałego na obszarach wiejskich. Fakt aktywnego działania zespołów folkowych jest dowodem rozwoju społecznego i jest przykładem dobrej praktyki w zakresie integracji mieszkańców w celu aktywizacji środowiska lokalnego. Duża integracja mieszkańców wsi poprzez ich działalność we własnych miejscowościach również wpływa bezpośrednio na ograniczenie ubóstwa i marginalizacji społecznej poprzez samopomoc sąsiedzka. Prezentacja dorobku kulturalnego, gospodarczego i społecznego mieszkańców wsi mieszkańcom miast jest formą włączenia społecznego. Dzięki tej inicjatywie możliwa będzie większa integracja środowisk wiejskich i miejskich. Dodatkowo realizacja takich inicjatyw sprzyja procesowi włączenia społecznego który powinien dokonywać się na różnych polach. Działalność zespołów folkowych i producentów zdrowej żywności jest przykładem rozwoju społecznego i gospodarczego a także pozytywnej inicjatywy oddolnej która jednoczy społeczność.**

**Realizacja Powiatowego Folk Festiwalu umożliwi promocję Programu wśród społeczności lokalnej. Będzie również motywowała innych potencjalnych wnioskodawców wśród tak licznej grupy odbiorców tej operacji do inicjowania nowych wydarzeń, które będą mogły być wspierane ze środków pochodzących z Programu. Różnorodność i mnogość nowych działań proponowanych przez różnych wnioskodawców może bezpośrednio przyczynić się do wzrostu jakości Programu jak również jego promowania poprzez nowe operacje. Realizacja celu głównego poprzez prezentację i promocję dorobku kulturalnego wsi oraz produktów wytwarzanych na wsi bezpośrednio przyczynia się do podniesienia jakości Programu, dzięki któremu nieustannie dokonuje się wielowymiarowy rozwój obszarów wiejskich. Promocja aktywności i integracji na obszarach wiejskich, która prowadzi do rozwoju tych obszarów bezpośrednio przyczynia się do podniesienia jakości Programu poprzez prezentowanie: nowych form tych aktywności, przedstawianie różnych propozycji aktywności tj. działalności śpiewaczej, rękodzieła, wytwarzania produktów ekologicznych i wytwarzania artykułów spożywczych ekologicznie.**

**Impreza plenerowa zorganizowana w największym mieście powiatowym daje bezpośrednią możliwość osiągnięcia celu głównego oraz celów szczegółowych określonych we wniosku poprzez możliwość zaprezentowania dorobku kulturalnego**

**i rozwoju obszarów wiejskich w zakresie kulturowym, artystycznym, wytwórczo-produkcyjnym mieszkańcom innych miejscowości powiatu. Będzie podstawą do zaprezentowania aktywności i stopnia integracji mieszkańców obszarów wiejskich. Podczas wydarzenia popularyzowana będzie kultura ludowa wśród mieszkańców powiatu w różnym wieku i o różnym statusie społecznym czy zawodowym. Ta forma zakłada osiągnięcie zaplanowanych celów bezpośrednio podczas wydarzenia i nie wymaga dużych nakładów organizacyjnych. Daje możliwość udziału w imprezie o charakterze kulturalnym wszystkim zainteresowanym bez ograniczeń. Dzięki temu promowana będzie jakość życia na wsi jak również wsi jako miejsca do życia i do rozwoju zawodowego wśród zgromadzonej społeczności powiatu. Impreza plenerowa jako festiwal jest najlepszą formą do promowania jakości życia na wsi, ponieważ zapewnia bezpośrednie osiągnięcie rezultatów. Jest to pozytywna, przyjemna forma przyswajania informacji i wiedzy o życiu mieszkańców obszarów wiejskich a poprzez bezpośrednią obserwację każdy uczestnik może zweryfikować poziom rozwoju obszarów wiejskich pod kątem społecznym czy gospodarczym. Poprzez sam fakt organizacji tej imprezy plenerowej osiągnięte zostaną zakładane efekty a poprzez uczestnictwo w takiej formie prezentacji dorobku kulturalnego i gospodarczego obszarów wiejskich ta promocja zostanie przez odbiorców przyswojona na dłużej jak również może wyzwolić chęć zgłębiania wiedzy o obszarach wiejskich. Dodatkowo uczestnicy będą mieli łatwy i bezpośredni dostęp do udziału w wydarzeniu, ponieważ umożliwia im to impreza plenerowa, nie powodując przy tym żadnych ograniczeń co do liczebności odbiorców.**

**Jako koszty w zestawieniu rzeczowo - finansowym Parter wskazuje koszty promocji operacji - wykonanie i wydruk plakatów, kampanię w radiu, wynajem sceny z nagłośnieniem, montażem, demontażem i obsługa techniczną, zakup poczęstunku dla zespołów śpiewaczych, wystawców i gości oraz baner informacyjny na scenę..**

**Proszę o informację zwrotną, czy w opinii Ministerstwa zakres tematyczny operacji mieści się w zakresie działań KSOW czy powinien zostać odrzucony?**

W opinii Ministerstwa operacja nie jest zgodna z celem 2 KSOW (Podnoszenie jakości realizacji Programu), a jej zakres nie mieści się w zakresie działania 12 określonego w Planie działania KSOW na lata 2014-2020, co oznacza, że operacja nie spełnia warunków wyboru. Poza tym tytuł operacji jest niezgodny z instrukcją wypełnienia wniosku o wybór operacji w części dotyczącej wypełnienia pola „Tytuł operacji”.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 13 lutego 2018 r.

- 15. W nawiązaniu do dokonywanej aktualnie oceny wniosków złożonych w ramach konkursu nr 2/2018 dla Partnerów KSOW, zwracam się z prośbą o opinię dotyczącą włączenia przez Partnera do Zestawienia rzeczowo – finansowego, w jednym ze złożonych Wniosków, kosztów niekwalifikowalnych, tj. kosztów osobowych ponoszonych w ramach części wynagrodzenia na podstawie umowy o pracę zawartej z pracownikiem Partnera.**

**Powyższy koszt stanowi znikomą wartościowo część całego budżetu Operacji.**

**W związku z powyższym czy możliwe jest zwrócenie się do Partnera z wnioskiem o:**

- 1. Przeniesienie ww. kosztu jako kosztu niekwalifikowalnego i przeniesienie/rozliczenie kosztu w ramach wkładu własnego,**
- 2. Zmianę kwalifikacji ww. kosztu przez Partnera i rozliczenie kosztu w ramach kosztów bezosobowych, tj. umów cywilnoprawnych, np. umowy zlecenia.**

**lub**

**3. Należy uznać, że operacja w całości nie spełnia warunków wyboru i zgodnie z Ustawą ROW nie przechodzi do dalszej oceny i Wniosek pozostaje bez rozpatrzenia.**

Jednostka oceniająca wniosek może skorzystać z dwóch możliwości:

- 1) albo wezwie wnioskodawcę do korekty wniosku (uzupełnienia braków) zgodnie z instrukcją jego wypełnienia (część I pkt 8 Przewodnika po ocenie wniosku), pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia, w zakresie dotyczącym zasad wypełnienia załącznika nr 1 „Zestawienie rzeczowo-finansowym”, gdzie wśród kosztów kwalifikowalnych nie wymieniono kosztów wynagrodzeń osobowych. W wezwaniu należy wskazać, co partner ma poprawić i w jaki sposób. Partner może usunąć ten koszt z zestawienia rzeczowo-finansowego, zastąpić go kosztem wynagrodzenia bezosobowego albo zadeklarować go jako wkład własny;
- 2) albo stwierdzi, że operacja nie spełnia warunku wyboru wskazanego w części II pkt 7 Przewodnika po ocenie wniosku i poinformuje partnera KSOW, w formie pisemnej, o niespełnieniu warunków wyboru operacji, wskazując, które z warunków nie zostały spełnione oraz uzasadnienie tego stwierdzenia.

**16. Jedna z Lokalnych Grup Działania planuje (w ramach działania 4) złożyć wniosek dot. wyjazdu studyjnego do Małopolski w celu „zgleźbienia wiedzy na temat sieci rozproszonych w terenie obiektów, które tworzą swoistą, interesującą kolekcję pokazującą i promującą dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe obszaru, a także dorobek jego mieszkańców zwany ekomuzeum”. O ile jednak cel wyjazdu nie budzi naszych wątpliwości, to wskazana przez LGD grupa docelowa budzi pewne obawy. Otóż wnioskodawca zakłada uczestnictwo w tym wyjeździe pracowników lub przedstawicieli LGD (również to nie jest problemem) ale także: doradców z ODR, przedstawicieli Stowarzyszenia Agroturystycznego, Izby Rolniczej i zagrody tematycznej. Z Planu działania KSOW 2014-2020 wynika jednak, że działanie to „ma służyć wsparciu lokalnych grup działania w zakresie poszukiwania partnerów do współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej oraz podniesienie kompetencji lokalnych grup działania w zakresie wykonywanych przez nie zadań związanych z realizacją Lokalnych Strategii Rozwoju, w szczególności doradztwa na rzecz potencjalnych wnioskodawców i prowadzenia oceny operacji”.**

**LGD uzasadnia wybór grupy docelowej następująco: „W przypadku LGD będą to przedstawiciele w szczególności z organu decyzyjnego lub pracownicy biur, gdyż są to osoby bezpośrednio zaangażowane w realizację lokalnych strategii rozwoju, są organizatorami szkoleń, działań animacyjnych, które mają za zadanie integrację i aktywizację lokalnej społeczności, są lokalnymi liderami. W przypadku ZODR Barzkowice będą to w szczególności doradcy zajmujący się doradzaniem w zakresie przedsiębiorczości, rozwoju agroturystyki, gospodarstw edukacyjnych i ekonomiki. Osoby te na co dzień uczestniczą zarówno w pracy zawodowej jak i społecznej w wielu przedsięwzięciach, które mają na celu rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich województwa zachodniopomorskiego poprzez doradztwo, animację, konkursy, dofinansowanie projektów np. beneficjentów poddziałania 19.2 ”Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”. Wśród rolników będą osoby, które na bazie posiadanego gospodarstwa rolnego prowadzą pozarolniczą działalność rolną w postaci agroturystyki, zagrody**

**tematycznej, są producentami lokalnych produktów oraz są lokalnymi liderami wśród mieszkańców”.**

**Pytanie brzmi: czy tak zdefiniowana grupa docelowa może brać udział w operacji realizowanej w ramach działania 4?**

Z planu działania KSOW na lata 2014–2020 wyraźnie wynika, że działanie 4 jest przeznaczone dla lokalnych grup działania. Wskazuje na to już sama nazwa tego działania „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD)...”. Również opis tego działania nie pozostawia wątpliwości „Działanie ma służyć wsparciu lokalnych grup działania (...) oraz podniesienie kompetencji lokalnych grup działania (...)”. Zatem grupą docelową operacji realizowanej w ramach działania 4 może być tylko lokalna grupa działania.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 1 lutego br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

**17. Czy koszty księgowo – rozliczeniowe (księgowanie, płatności, raportowanie, nadzór wykonywania budżetu) zawarte w zestawieniu rzeczowo -finansowym mogą być uznane za kwalifikowalne?**

W przypadku, gdy dane zadanie ma związek z merytoryczną częścią realizacji operacji, wówczas koszt związany z realizacją takiego zadania jest kwalifikowalny.

Dodatkowo informuję, iż bardziej szczegółowe informacje znajdują Państwo w odpowiedzi na pytania 4, 37 i 89 dotyczące konkursu nr 1/2017 (stanowisko MRiRW w tym zakresie nie uległo zmianie), zawartymi w zakładce FAQ na stronie internetowej Ministerstwa.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 13 lutego 2018 r., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

**18. Zwracam się z prośbą o zajęcie stanowiska przez IZ w następującej sprawie: w bieżącym naborze właśnie jeden z zarejestrowanych partnerów (instytucja publiczna) złożył wniosek o wybór operacji, w którym wykazuje jako jednego z trzech dodatkowych partnerów osobę fizyczną - swojego pracownika. Ten dodatkowy partner ma być odpowiedzialny za rekrutację uczestników szkolenia, co zapewne będzie robił w ramach swoich obowiązków służbowych, gdyż to dzięki pracy w tej instytucji ma możliwość kontaktów z różnymi innymi podmiotami/osobami. Ewidentnie jest to sztuczne tworzenie partnerstwa nacelowane jedynie na zyskanie większej liczby punktów w ocenie wniosku. Bardzo proszę o zajęcie stanowiska w tej problematycznej kwestii – czy możemy zakwestionować w jakikolwiek sposób takie partnerstwo.**

Dokumentacja konkursowa dot. konkursu dla partnerów KSOW nr 2/2018 w tym przepisy dotyczące KSOW nie zabraniają by dodatkowym partnerem KSOW był osoba / podmiot powiązany osobowo lub kapitałowo z partnerem wnioskodawcą. Zatem nie ma podstaw do automatycznego zakwestionowania dodatkowego partnera KSOW, który jest powiązany osobowo lub kapitałowo z partnerem wnioskodawcą. Zatem sam fakt, iż dodatkowy partner KSOW jest pracownikiem partnera wnioskodawcy, nie może być

przesłanką do jego zakwestionowania. Inną kwestią jest, czy wskazanie dodatkowego partnera KSOW nie ma charakteru pozornego, tj. partner wnioskodawca deklaruje dodatkowego partnera KSOW w celu otrzymania dodatkowego punktu / punktów, mimo iż jego rola w realizacji operacji jest teoretyczna / pozorna. Jednakże ocena ta jest w gestii jednostki dokonującej oceny wniosku o wybór operacji.

**19. W nawiązaniu do wczorajszej rozmowy dotyczącej utworzenia strony internetowej na potrzeby realizacji operacji „Jemy eko” złożonej przez Polska Izbę Żywności Ekologicznej proszę o opinię czy ww. koszt można zaliczyć do kosztów kwalifikowalnych operacji.**

Koszt utworzenia strony internetowej na potrzeby realizacji operacji można zaliczyć do kosztów kwalifikowalnych operacji po warunkiem, że:

- 1) partner KSOW nie posiada własnej strony internetowej albo
- 2) partner KSOW posiada własną stronę internetową, ale nie ma możliwości technicznych umieszczenia na niej informacji dotyczących operacji;
- 3) potrzeba utworzenia strony internetowej zostanie uzasadniona we wniosku o wybór operacji m.in. w odniesieniu do przypadku wskazanego w pkt 1 albo 2;
- 4) strona internetowa nie jest tworzona tylko w celu informacji i promocji operacji, ale zostanie wskazana w pkt 7.12 wniosku o wybór operacji jako inna forma realizacji operacji oraz zostanie wypełniona tabela XII w załączniku nr 3 do wniosku;
- 5) tak, jak każdy koszt kwalifikowalny, zostanie uzasadniony pod względem zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

**20. Czy koszty programistyczne dotyczące modernizacji, uzupełnienia i ponownego wykonania strony internetowej Partnera KSOW (stara strona, obecnie nie używana przez partnera z przeznaczeniem do modernizacji) [www.produkty-tradycyjne.pl](http://www.produkty-tradycyjne.pl) oraz roczny abonament za przestrzeń na stronę są kosztami kwalifikowalnymi w ramach konkursu? Na stronie będą zamieszczane informacje o projekcie, działaniach, produktach regionalnych, lokalnych, tradycyjnych, przepisach na potrawy regionalne.**

**Dodatkowo zgodnie z planem działania KSOW w ramach działania 6 wybranego przez partnera KSOW nie przewidziano formy realizacji inne, którą wybrał partner i uwzględnił w niej przedmiotowe koszty.**

Koszty programistyczne dotyczące modernizacji, uzupełnienia i ponownego wykonania strony internetowej Partnera KSOW są kosztami kwalifikowalnymi w ramach konkursu. Na szkoleniu dla partnerów KSOW w styczniu br. w MRiRW poinformowano, że koszty (wynagrodzenie bezosobowe) usług informatyka, programisty, który wykona, zmodernizuje stronę internetową, są kwalifikowalne.

Ponadto, koszt modernizacji, uzupełnienia i ponownego wykonania strony internetowej na potrzeby realizacji operacji można zaliczyć do kosztów kwalifikowalnych operacji pod warunkiem, że:

- 1) istniejąca strona internetowa z powodów technicznych nie może zostać wykorzystana do realizacji celów operacji;

- 2) potrzeba modernizacji, uzupełnienia i ponownego wykonania strony internetowej zostanie uzasadniona we wniosku o wybór operacji m.in. w odniesieniu do przypadku wskazanego w pkt 1;
- 3) strona internetowa nie jest tworzona tylko w celu informacji i promocji operacji, ale zostanie wskazana w pkt 7.12 wniosku o wybór operacji jako inna forma realizacji operacji oraz zostanie wypełniona tabela XII w załączniku nr 3 do wniosku;
- 4) tak, jak każdy koszt kwalifikowalny, zostanie uzasadniony pod względem zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

Abonament za przestrzeń na stronę może być kosztem kwalifikowalnym, jednakże tylko za okres realizacji operacji, przy spełnieniu warunków: zostanie uzasadniony pod względem zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności.

Pomimo, że w działaniu 6 planu działania nie wskazano innych formach realizacji działania (przewidziano 10 form), mając na uwadze przypis 14 w formularzu wniosku o wybór operacji oraz zapis w instrukcji jego wypełnienia, tj. wskazane jest wybranie formy realizacji operacji właściwej dla wybranego w pkt. 3 wniosku działania KSOW zgodnie z Planem Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, który nie jest nakazem, lecz zaleceniem, należy dopuścić możliwość realizacji operacji przez partnera w wybranej przez niego formie, gdy jest to niezbędne do realizacji celu operacji.

Definicja kosztu inwestycyjnego zawarta w § 5 ust. 10 pkt 8 Regulaminu konkursu mówi o koszcie poniesionym przez partnera KSOW w celu nabycia rzeczy. Wyraz „rzecz” należy rozumieć wyłącznie jako przedmiot materialny, a nie także jako wartość niematerialną lub prawną. Taki był cel użycia tego pojęcia w tej definicji.

**21. Prosimy o udzielenie odpowiedzi dotyczących poniżej opisanych sytuacji. W związku z trwającą oceną formalną wniosków o wybór operacji w ramach konkursu nr 2/2018 zwracamy się z prośbą o potraktowanie sprawy jako pilnej.**

**Sytuacja 1:**

**Partner KSOW złożył wniosek o wybór operacji do realizacji w ramach Konkursu nr 2/2018 dla Partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie działania nie wskazanego w ogłoszeniu o konkursie ( działanie 5), w części III formularza wniosku zaznaczył cel 4 KSOW. W dalszej części formularza ( część III pkt 5.5 oraz 5.6) partner KSOW uzasadnia spójność wskazanych celów operacji do celu 1 i celu 3 KSOW oraz do działania 3. Reasumując Partner KSOW niewłaściwie przyporządkował działanie do celu KSOW, natomiast w części opisowej formularza uzasadnił cele swojej operacji do innego działania i innych celów KSOW niż na wstępie zaznaczył.**

**Czy w tej sytuacji wniosek:**

- 1. Powinien być odrzucony i na jakiej podstawie.**
- 2. Powinien zostać przesłany do właściwej jednostki wskazanej w ogłoszeniu o konkursie ( w tym przypadku SIR).**
- 3. Wymaga wezwania do uzupełnień na etapie oceny formalnej - wniosek o wybór operacji został wypełniony niezgodnie z instrukcją wypełniania wniosku ( pkt.8**

przewodnika po ocenie wniosku). Partner KSOW uzupełniając wniosek będzie musiał nie tylko poprawnie zaznaczyć działanie i cele KSOW, ale także w części opisowej uzasadnić cele swojej operacji do wybranego działania, celów KSOW itd. Mając na uwadze powyższe czy w tej sytuacji nie nastąpi istotna modyfikacja wniosku o którym mowa w § 7 pkt. 7 Regulaminu konkursu.

#### Sytuacja 2:

Partner KSOW złożył wniosek o wybór operacji do realizacji w ramach Konkursu nr 2/2018 dla Partnerów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w zakresie działania nie wskazanego w ogłoszeniu o konkursie ( działanie 12), w części III formularza wniosku zaznaczył cel 1 i 5 KSOW, które nie odpowiadają działaniu 12 ( łącznie nie odpowiadają żadnemu działaniu KSOW). Z dalszej części formularza ( część III pkt 5.5 oraz 5.6) nie można wywnioskować do jakich celów KSOW i działania odnosi się partner KSOW w swoich uzasadnieniach.

Czy w tej sytuacji wniosek:

1. Powinien być odrzucony i na jakiej podstawie.
2. Wymaga wezwania do uzupełnień na etapie oceny formalnej - wniosek o wybór operacji został wypełniony niezgodnie z instrukcją wypełniania wniosku ( pkt.8 *Przewodnika po ocenie wniosku*). Partner KSOW uzupełniając wniosek będzie musiał nie tylko poprawnie zaznaczyć działanie i cele KSOW, ale także w części opisowej uzasadnić cele swojej operacji do wybranego działania, celów KSOW itd. Mając na uwadze powyższe czy w tej sytuacji nie nastąpi istotna modyfikacja wniosku o którym mowa w § 7 pkt. 7 *Regulaminu Konkursu*.

#### Sytuacja 1.

Jeżeli z oceny całego wniosku, dokonanej przez jednostkę, do której go złożono, wynika, że operacja wpisuje się w działanie 5 i cel 4, wówczas wniosek powinien zostać przekazany do właściwej jednostki wskazanej w ogłoszeniu o konkursie, do której można składać wnioski o wybór operacji, które będą realizowane w ramach działania nr 5, zgodnie z częścią I pkt 4 Przewodnika po ocenie wniosku. Jeżeli zaś z tej oceny wynika, że operacja wpisuje się w inne działanie, w ramach którego w konkursie można było złożyć wniosek do tej jednostki, wówczas należy wezwać wnioskodawcę do wypełnienia wniosku zgodnie z instrukcją, w tym w zakresie dotyczącym logiki interwencji, wskazując pola we wniosku, które muszą zostać poprawione w taki sposób, aby opis był spójny i nie było rozbieżności pomiędzy poszczególnymi punktami wniosku, w szczególności w zakresie powtarzających się danych, dotyczących np. wybranego działania, celu KSOW itp. Taka zmiana nie będzie istotną modyfikacją wniosku.

#### Sytuacja 2.

Operacja nie mieści się w limicie środków przewidzianych na realizację operacji w ramach konkursu w części dotyczącej jednostki, do której złożono wniosek, i na działanie planu działania KSOW, w zakresie którego złożono wniosek do tej jednostki. Oznacza to, że operacja nie spełnia warunku wyboru wskazanego w części II pkt 3 Przewodnika po ocenie wniosku, a tym samym nie podlega dalszej ocenie.

**22. W ramach konkursu nr 2/2018 dla partnerów KSOW do Jednostki Regionalnej KSOW w województwie wielkopolskim złożony został wniosek, który w niemal**

niezmienionej formie odzwierciedla założenia wniosku złożonego przez tego samego Partnera KSOW w 2017 r. Mając uzasadnione wątpliwości odnośnie tego, czy wniosek wpisuje się w założenia Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich i jest zgodny z regulaminem konkursu, zadaliśmy wówczas Państwu pytanie przedstawiając szczegółowo zawartość merytoryczną wniosku. Odpowiedź na to pytanie została opublikowana na stronie internetowej MRiRW pod numerem 67. Poniżej zamieszczam treść pytania i odpowiedzi:

67. Partnerem, który złożył wniosek jest Stowarzyszenie Lokalna Grupa Rybacka „7 Ryb”. Stowarzyszenie jest partnerem KSOW. Tytuł operacji brzmi: „Podniesienie kompetencji LGR w zakresie realizacji LSR”. Grupę docelową stanowią pracownicy biura oraz członkowie organów LGR 7 Ryb oraz Nadnoteckiej Grupy Rybackiej. Oba stowarzyszenia realizują monofunduszowe lokalne strategie rozwoju, finansowane ze środków PO Rybactwo i Morze. Operacja ma być realizowana w ramach działania 4, priorytetu 1, zgodnie z celem 3.5. Z informacji zawartych we wniosku oraz załącznikach do wniosku wynika, iż operacja polega w szczególności na organizacji 2-dniowego szkolenia dla członków organów i pracowników biur dwóch stowarzyszeń. Szkolenie ma na celu podniesienie kompetencji członków grupy docelowej w zakresie Lokalnej Strategii Rozwoju obu stowarzyszeń. Temat szkolenia brzmi: „Podwyższanie umiejętności członków organów LGR w zakresie funkcjonowania LGR i wdrażania projektów UE w perspektywie 2014-2020”. Wątpliwość naszą budzi fakt, iż w naszej opinii szkolenie wewnętrzne pracowników Lokalnej Grupy Rybackiej realizującej monofunduszową strategię rozwoju finansowaną ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego winno zostać sfinansowane w ramach kosztów bieżących i aktywizacji (objętych 4 priorytetem PO Rybactwo i Morze). Uważamy, że zakres tematyczny operacji nie odpowiada priorytetowi I PROW. Proszę o informację, jak postąpić w takim przypadku.

Naszym zdaniem zakres operacji nie mieści się w zakresie działania 4 „Szkolenia i działania na rzecz tworzenia sieci kontaktów dla Lokalnych Grup Działania (LGD), w tym zapewnianie pomocy technicznej w zakresie współpracy międzyterytorialnej i międzynarodowej”, które jest skierowane do LGD jako grupy docelowej działających na obszarach wiejskich, a nie rybackich. Zgadamy się z Państwa opinią, że szkolenie wewnętrzne pracowników Lokalnej Grupy Rybackiej realizującej monofunduszową strategię rozwoju finansowaną ze środków Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego powinno zostać sfinansowane w ramach kosztów bieżących i aktywizacji (objętych 4 priorytetem PO Rybactwo i Morze). Środki w ramach konkursu nie są bowiem przeznaczone na szkolenia pracowników partnera KSOW, ani też pracowników innych wskazanych przez wnioskodawcę podmiotów, lecz na szkolenia (jeżeli taką formę realizacji operacji wskazano) otwarte dla danej kategorii organizacji, którym zapewniono możliwość zgłaszania się na nie. Zgadamy się również z tym, że operacja nie odpowiada priorytetowi I „Wspieranie transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich”, który nie dotyczy rybactwa. Uważamy też, że operacja nie jest zgodna ze wskazanym celem „Aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowania miejsc pracy na terenach wiejskich”. Z powyższego wynika, że operacja nie spełnia warunków wyboru. Lokalna Grupa Rybacka, jako partner KSOW, może natomiast realizować



**operację, której grupą docelową są LGD działające na obszarach wiejskich, których działalność skierowana jest na rozwój tych obszarów.**

**Mając do czynienia z analogiczną sytuacją podczas oceny wniosków w roku bieżącym, zwracamy się z uprzejmą prośbą o wskazanie podstawy prawnej lub wydanie pisemnej interpretacji, które w sposób niebudzący wątpliwości uzasadnią odmowę przyznania pomocy ze względów formalnych.**

Jeżeli wniosek złożony w konkursie nr 2/2018 jest identyczny do wniosku złożonego w konkursie nr 1/2017 w zakresie, o którym mowa w przytoczonym pytaniu i odpowiedzi pod nr 67, to odpowiedź na zadane pytanie jest taka sama jak w roku poprzednim. Wskazano w niej, że zakres operacji nie mieści się w zakresie wybranego działania, operacja nie jest zgodna z wybranym celem KSOW oraz nie odpowiada wybranemu priorytetowi, co oznacza, że operacja nie spełnia warunków wyboru, a tym samym nie podlega dalszej ocenie. Podstawa prawna: art. 57d ust. 7 w zw. z art. 57b pkt 1 ustawy ROW oraz w zw. z § 16 pkt 1 rozporządzenia w sprawie KSOW.

**23. W związku z wątpliwościami zgłaszanymi na spotkaniach roboczych i niejednoznaczną końcową interpretacją zapisu punktu VII podręcznika kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 (za niekwalifikowane uznaje się koszty oprawy muzycznej/artystycznej podczas realizacji operacji) zwracam się z prośbą o pilne ustosunkowanie do poniższego zapytania:**

**1 Operacja pt. „Regionalne zwyczaje żniwne i dożynkowe” – celem operacji jest promowanie i ocalenie od zapomnienia tradycji związanych z muzyką i śpiewem ludowym, podtrzymywanie pięknych polskich zwyczajów ludowych, które rozveselają i łączą ze sobą ludzi, promocja lokalnych talentów muzyczno – wokalnych, są to koszty częściowy wchodzący w skład formy „Impreza plenerowa”.**

**2 Operacja pt. „Festiwal smaków” – celem operacji jest umożliwienie mieszkańcom gminy zaprezentowanie umiejętności kulinarnych, wymiana doświadczeń kulinarnych, również jest to koszt częściowy wchodzący w skład formy „Impreza plenerowa”.**

**We wnioskach dot. operacji ogólnie opisanych jako dożynki część kosztów związane jest z obrzędami dożynkowymi, a co za tym idzie także z kosztami oprawy artystycznej. Czy w takim przypadku, gdy koszty te nie dotyczą „tła” operacji, a zasadniczej tematyki operacji kwalifikowane powinny być koszty:**

- **Występ kapeli ludowych**
- **Teatr obrzędowy związany z tematyką dożynkową**

**Ponadto czy w ramach naboru wniosków w konkursie nr 2/2018 kwalifikowalne powinny być koszty:**

- **Wynajęcie sceny z nagłośnieniem**
- **Występ gwiazdy wieczoru**

- **Plac zabaw**
- **Pokaz sztucznych ogni**
- **Koncert orkiestry dętej**

**W przypadku uznania powyższych kosztów za niekwalifikowane na podstawie pkt. II.7 Przewodnika po ocenie wniosku operacje zawierające takie koszty nie podlegają dalszej ocenie.**

Koszty występu kapeli ludowych i teatru obrzędowego można uznać za kwalifikowalne, ponieważ są uzasadnione zakresem operacji, ściśle związane z celem operacji i niezbędne do jego osiągnięcia. W związku z tym, że Podręcznik kwalifikowalności wymienia wśród kosztów kwalifikowalnych w ramach planu operacyjnego w zakresie dotyczącym kosztów dostaw i usług wynajęcie sal, sprzętu multimedialnego i nagłośnienia, koszt wynajęcia sceny z nagłośnieniem można uznać za kwalifikowalny. Taki koszt należy uznać za uzasadniony zakresem operacji, ściśle związany z celem operacji i niezbędny do jego osiągnięcia.

Nie można natomiast uznać za kwalifikowalne pozostałych z wymienionych kosztów, tj. występ gwiazdy wieczoru, najem placu zabaw, pokaz sztucznych ogni oraz koncert orkiestry dętej, które należy uznać za nieuzasadnione zakresem operacji i zbędne do osiągnięcia jej celu. Ponadto koszty występu gwiazdy wieczoru, pokaz sztucznych ogni oraz koncertu orkiestry dętej mieszczą się w kategorii kosztu „koszty oprawy muzycznej/artystycznej podczas realizacji operacji”, które zgodnie z Podręcznikiem kwalifikowalności są niekwalifikowalne w ramach pomocy technicznej PROW 2014–2020 bez względu na schemat tej pomocy.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 1 i 5 marca br., a także przy założeniu, że decyzja ostateczna w tej sprawie należy do Agencji Płatniczej.

**24. W związku z trwającą oceną merytoryczną wniosków w ramach konkursu 2/2018 na nabór wniosków partnerskich do Planu Operacyjnego KSOW na lata 2018-2019, zwracamy się z uprzejmą prośbą o rozwianie poniższych wątpliwości:**

- 1. Czy forma wnioskowanej operacji tj. wyjazd studyjny jest adekwatna do Działania 13 i tym samym wpisuje się w Plan Działania KSOW na lata 2014-2020?**
- 2. Czy w wyniku wizyty studyjnej (tylko i wyłącznie!), nastąpi „Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich”?**
- 3. Czy możliwe jest zaakceptowanie realizacji innej formy operacji, niż wymieniona w Planie Działania, a jeśli tak, to którą Tabelę (Załącznik nr 3 do Wniosku), powinien wypełnić Partner KSOW?**

Ad 1. Plan działania KSOW na lata 2014-2020 w przypadku działania KSOW nr 13 (Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich) zawiera katalog otwarty form realizacji operacji, tj. oprócz enumeratywnie wskazanych form zawiera również „inne” formy realizacji operacji. Zatem z formalnego punktu widzenia nie ma przeszkód by „wyjazd studyjny” uznać za dopuszczalną formę w ramach działania KSOW nr 13, mimo

że forma ta nie została wykazana enumeratywnie w Planie działania KSOW na lata 2014-2020 (mieści się ona w katalogu otwartym). Inną kwestią jest, czy za pośrednictwem tej formy zostanie osiągnięty cel operacji, o czym w pytaniu i odpowiedzi nr 2.

Ad 2. Weryfikujący powinni dokonać oceny, czy deklarowana forma realizacji operacji (wyjazd studyjny) zapewni realizację deklarowanego przez partnera KSOW, celu KSOW, celu operacji oraz czy generalnie operacja wpisuje się w działanie KSOW nr 13.

Ad 3. Z uwagi na fakt, iż formularz wniosku o wybór operacji umożliwia wskazanie i wypełnienia tabeli II – Wyjazd studyjny (zał. 3) bez względu na wybrane działanie KSOW, mimo iż „wyjazd studyjny” nie został wymieniony enumeratywnie w Planie działania KSOW na lata 2014-2020 w przypadku działania KSOW nr 13, jednakże mieści się ona w katalogu otwartym, forma ta może być wykazana w zał. 3 tabeli II – Wyjazd studyjny.

**25. W związku z trwającym konkursem i uzupełnieniem się przez partnerów, padają pytania od partnerów. Jednym z nich jest czy mogą zmienić tytuł operacji (okazało się że tożsamy tytuł operacji posiada program telewizyjny – kwestia ewentualnych praw autorskich) oraz czy mogą np. zmienić partnera dodatkowego na innego.**

**Case tytułu: *Lokalnie, regionalnie i tradycyjnie-wiem co jem na Lokalnie, regionalnie i tradycyjnie-wiem, że zdrowo.***

Po upływie terminu na składanie wniosków o wybór operacji przez partnera KSOW, partner KSOW nie może z własnej inicjatywy złożyć skorygowanego wniosku (przed upływem terminu na składanie wniosków o wybór operacji, partner KSOW mógłby wycofać wniosek i złożyć kolejny skorygowany).

W tym przypadku zastosowanie ma § 7 Regulaminu konkursu. W przypadku braków lub błędów formalnych we wniosku, jednostka oceniająca wzywa do ich uzupełnienia lub poprawienia. Partner może zmienić wniosek w zakresie wykraczającym poza zakres wezwania, ale pod warunkiem, gdy poprawki lub uzupełnienia wykraczające poza ten zakres są niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z uzupełnieniem braków formalnych na wezwanie jednostki. W tym przypadku partner ma obowiązek poinformować, w formie pisemnej, jednostkę właściwą, do której złożył wniosek, o dokonanych poprawkach lub uzupełnieniach wykraczających poza zakres wezwania. Jednostka, do której złożono wniosek, dokonuje oceny, czy poprawki lub uzupełnienia wprowadzone przez partnera KSOW były niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z uzupełnieniem braków formalnych wskazanych w wezwaniu i nie powodują istotnej modyfikacji wniosku.

Poza tym, inna forma dopuszczalnych zmian we wniosku, to błędy pisarskie lub inne oczywiste omyłki, które jednostka właściwa, do której złożono wniosek,:

- 1) poprawia z własnej inicjatywy, o czym niezwłocznie zawiadamia partnera KSOW;
- 2) może poprawić te błędy i omyłki, jeżeli partner KSOW o to wystąpił.

Ponadto, uzupełnienie wniosku lub poprawienie w nim oczywistej omyłki nie może prowadzić do jego istotnej modyfikacji. Ocena, czy uzupełnienie wniosku doprowadziło

do jego istotnej modyfikacji, jest dokonywana przez właściwą jednostkę rozpatrującą wnioski.

W ww. granicach można zmienić wniosek.

## **26. Mam kilka pytań do wniosku Partnera.**

### **1. Czy kwalifikowalnym może być koszt „Zarządzania operacją” (10.000,00 zł) jako uzasadnienie Partner podaje:**

*„Przygotowanie i organizacja konferencji wymagać będzie zatrudnienia osoby na podstawie umowy cywilno-prawnej, która odpowiadać będzie za organizację konferencji, przeprowadzenie niezbędnych procedur wyboru oferentów, którym powierzona zostanie realizacja poszczególnych zadań częściowych. Prawidłowa realizacja poszczególnych zadań częściowych pozwoli zrealizować operację zgodnie z zakresem określonym w pkt. 4 wniosku”.*

*„Osiągnięcie celu operacji wymagać będzie zatrudnienia osoby na umowę cywilno-prawną, która odpowiadać będzie za prawidłową realizację zadania. Do obowiązków zatrudnionej osoby będzie należeć m.in. rekrutacja uczestników konferencji oraz prowadzenie strony internetowej. Prawidłowa realizacja tych zadań jest niezbędna dla osiągnięcia założonych celów:*

W kontekście powyższego czy dopuszczalne jest aby rozeznania rynku dokonać weryfikując oferty m.in. prezesa zarządu i skarbnika Partnera (bo na podstawie ofert tych osób oszacowano wartość pozycji)? Zapewne Partner zamierza podpisać umowy cywilno-prawne ze swoimi pracownikami – skoro ich oferty są przedstawione w rozeznaniu rynku.

### **2. (dot. cz. III, pkt. 5.7 wniosku) czy wykazanie związku z każdym z wybranych w pkt. 4 tematów operacji może być zaakceptowane jeżeli Partner przepisał jedynie tematy zaznaczone w ww. punkcie (bez wskazania związku operacji z tematem)?**

### **3. Poważne wątpliwości mamy także w stosunku do następujących kosztów:**

- a) Poz. 1.3 ZRF „Ekspert-prelegent” (4 x 2.000,00 zł) biorąc pod uwagę, że wykłady trwają ok 5 godzin w ciągu jednego dnia;**
- b) Poz. 1.2 ZRF „Moderator” (2.000,00 zł)**
- c) Poz. 3.1 ZRF „Organizacja wizyty studyjnej” (14.100,00 zł) – koszt podany w sposób ogólny uniemożliwiający dokonanie oceny racjonalności poszczególnych kosztów składowych.**

Ad 1. Zgodnie z odpowiedziami na pytania dotyczące konkursu nr 1/2017, zawarte w zakładce FAQ na stronie internetowej MRiRW, tj. pkt. 4, 37 i 89, w przypadku, gdy dane zadanie ma związek z merytoryczną częścią realizacji operacji, wówczas koszt związany z realizacją takiego zadania jest kwalifikowalny. Zgodnie z tymi odpowiedziami, za koszt kwalifikowalny uznano koszt umów cywilnoprawnych zawartych na rekrutację uczestników seminarium, koszty realizacji określonych czynności przez koordynatora projektu, jeżeli są merytorycznie związane z tym projektem oraz koszt wynagrodzenia księgowego, jeżeli księgowy odpowiedzialny jest za nadzór merytoryczny nad realizacją projektu. Ze wskazanych w pytaniu zadań w ramach kosztów zarządzania operacją wynika, że są one merytorycznie związane z realizacją operacji. Rozeznanie rynku może być dokonane wśród pracowników partnera (i podpisana z nimi umowa cywilno-prawna w przypadku, gdy wartość zamówień tożsamy nie przekracza limitu określonego w art.

43a ustawy ROW tj. kwoty 30 tys. euro). Zgodnie z Instrukcją do wniosku o wybór operacji rozeznanie rynku oznacza oszacowanie wartości zamówienia przez porównanie cen u co najmniej trzech potencjalnych dostawców towarów lub usługodawców, o ile na rynku tyłu istnieje. W przypadku gdy partner KSOW stwierdzi, że na rynku nie istnieje trzech potencjalnych dostawców towarów lub usługodawców, może zostać wezwany do przedstawienia uzasadnienia takiego stwierdzenia. Zatem jeśli oceniający ma wątpliwość co do racjonalności przedstawionych kosztów, może skorzystać z innych źródeł danych (np. w oparciu o informacje dostępne na stronach internetowych ustalić, czy koszt ten nie odbiega od cen rynkowych za realizację podobnych zadań) oraz dodatkowo wziąć pod uwagę relację deklarowanych kosztów „Zarządzania operacją” do kosztów całej operacji.

Ad 2. Wykazanie związku z każdym z wybranych w części III pkt 4 wniosku tematów operacji nie może być zaakceptowane, jeżeli partner tylko przepisał te tematy w części III pkt. 5.7 wniosku, bez wskazania związku operacji z tematem.

Ad 3. Racjonalność podanych kosztów należy ocenić w odniesieniu do zakresu zadań, które składają się na dany koszt. Jeżeli jednostka oceniająca kwalifikowalność tych kosztów stwierdzi, że są one nieracjonalne, powinna je zmniejszyć do wysokości odpowiadającej ich wartości rynkowej, o ile nie kwestionuje ich zgodności z zakresem operacji lub niezbędności do osiągnięcia jej celu. Wówczas bowiem powinna ich nie uwzględniać w całości w kosztach realizacji operacji. W przypadku kosztu wskazanego w lit. c, został on podany niezgodnie z instrukcją wypełnienia wniosku w zakresie dotyczącym sposobu wypełnienia załącznika nr 1 do wniosku. Zgodnie z instrukcją „W poszczególnych rubrykach tabeli należy wpisać, w podziale według formy realizacji operacji, szczegółowe koszty dla wszystkich zadań, kategorii kosztów, które zostaną poniesione podczas realizacji operacji. Przykładowo: jeżeli planowane do realizacji są trzy konferencje na różny temat lub skierowane do 3 różnych grup odbiorców, to wskazujemy wszystkie koszty składające się na te zadania. Trzy konferencje to trzy formy realizacji operacji, wpisujemy je z tytułami i oznaczamy kolejnymi liczbami naturalnymi (1, 2, 3), pod każdą z nich rozpisujemy ich koszty cząstkowe np. wynajem sal, wyżywienie, druk materiałów szkoleniowych, zatrudnienie ekspertów lub wykładowców itp., oznaczając je kolejnymi liczbami naturalnymi poprzedzonymi liczbą oznaczającą daną grupę kosztów i kropką (1.1, 1.2, 1.3, ..., 2.1, 2.2, 2.3, ...).”, a także „W kolumnie 2 – Wyszczególnienie form realizacji operacji – należy wskazać zakres rzeczowy poszczególnych form realizacji operacji tak, aby umożliwiły one dokonanie oceny racjonalności kosztu danego zadania. Należy podać wszystkie zadania cząstkowe składające się na daną formę.”.

**27. Mamy wątpliwości odnośnie załącznika nr 1 do projektu - zestawienia rzeczowo-finansowego, a mianowicie budzą wątpliwość niektóre koszty, które wydają się być niezasadne i nieracjonalne. Wysokości proponowanych przez Partnerstwo kosztów wydają się być nieadekwatne do realizowanych zadań. a mianowicie:**

**1. SEMINARIUM – Gala konkursowa Agroliga 2018**

**1.2.Koszty wykładowców**

**1.2.1 – wynagrodzenie wykładowcy – wykład merytoryczny (Polityka Rozwoju obszarów wiejskich, wsparcie finansowe) 1 wykładowca – 1 godzina seminarium – 1333,00 – wysokość kosztu w stosunku do wkładu jest zbyt wysoki**

- 1.2.2. – wynagrodzenie wykładowcy – uwag j.w.  
1.2.3 – wynagrodzenie wykładowcy – uwaga j.w.  
1.2.4 – wynagrodzenie wykładowcy – uwaga j.w.
2. punkt 1.5, 1.6, 1.7, 1.8, 1.9, 1.10 zestawienia – wątpliwość budzi wysokość nagród finansowych (wysokość kosztu z przeznaczeniem na nagrody w projekcie to 63 346,29 zł). Ponadto zgodnie z załącznikiem nr 3 w Konkursie będzie startować łącznie 48 osób, konkursy będą przeprowadzone w czterech województwach. Planowane nagrody. Nagrody rzeczowe i finansowe dla zwycięzców i uczestników konkursu to:
- w formie 8 pucharów dla Mistrzów Konkursu,
  - 8 pucharów dla Wicemistrzów Konkursu,
  - 32 trofea szklane dla uczestników konkursu
  - 8 nagród finansowych po 3000 zł dla Mistrzów Konkursu,
  - 8 nagród finansowych po 2000 zł dla Wicemistrzów Konkursu
  - 32 nagrody finansowe po 500 zł dla uczestników Konkursu.
- W związku z powyższym należy domniemywać, że wszyscy uczestnicy będą obdarowani nagrodami rzeczowymi i finansowymi, w związku z czym koszt budzi wątpliwości pod względem zasadności i racjonalności.
3. punkt 1.11.1, 1.11.2, 1.11.3 1.11.4 zestawienia – wynagrodzenie konferansjera – budzi wątpliwość wysokość wynagrodzenia w stosunku do wkładu zadań.
4. 2.1. – koszt publikacji w lokalnej Gazecie – koszt wyliczony na podstawie średniej wyliczonej za 1 stronę – po przeprowadzeniu rozeznania rynku w 3 losowo wybranych dziennikach – budzi wątpliwość wysokość kosztu , Zgodnie z Tabela VII – operacja będzie dotyczyć opublikowania relacji po seminarium w prasie lokalnej. Ewentualnie koszt byłby zasadny w przypadku włączenia kosztu wymienionego w punkcie 4.1. zestawienia.
5. 4.1 – koszt zamieszczenia zapowiedzi konkursu i relacji po seminarium – koszt nieracjonalny – ponieważ Partner ujmuje podobny koszt publikacji w punkcie 2.1 (uwaga wyżej) – powielenie kosztów

W związku z powyższym mamy prośbę – o stanowisko w tej sprawie.

Ad 1. Koszty wykładowców.

Z informacji przedstawionych przez partnera KSOW w ZR-F wynika, iż dokonał rozeznania rynku wśród ekspertów 3 uczelni wyższych, którzy zaproponowali kwoty: 1 – 300 zł, 2 -1 200 zł, 3 – 2 500 zł. Zatem koszt 1 osobogodziny pracy wykładowcy 1 333,00 zł odzwierciedla średnią arytmetyczną z trzech ofert (4 000 zł / 3). Rozeznanie rynku, z formalnego punktu widzenia, zostało dokonane zgodnie z Instrukcją do wniosku o wybór operacji. W opinii MRiRW, by zakwestionować ww. koszty, jednostka oceniająca musiałaby mieć dowody (np. na podstawie informacji uzyskanych ze stron internetowych), iż koszt ten odbiega od ceny rynkowej. Przy ocenie kosztu należy mieć na uwadze temat wykładu, wymagania stawiane wykładowcy. Przedstawiając powyższe, sugeruje się (jako badanie dodatkowe), by na podstawie innych wniosków złożonych w ramach konkursu ustalić, czy koszt ten nie odbiega od kosztu za podobne zadanie deklarowane w innych złożonych wnioskach.

Ad 2. Wysokość nagród finansowych.

Koszt nagród finansowych został oszacowany na 56 000 zł (pozostała kwota, do której trudno mieć wątpliwość, została przeznaczona na puchary / statuetki), tj. 8 nagród po 3 000 zł (dla Mistrzów Konkursu), 8 nagród po 2 000 zł (dla Wicemistrzów Konkursu) oraz 32 nagrody po 500 zł (dla pozostałych uczestników Konkursu). MRiRW nie kwestionuje przyznania nagród finansowych wszystkim uczestnikom w zróżnicowanej kwocie, z uwagi na poświęcony czas. Jednakże budzi wątpliwość wysokość nagrody finansowej dla Mistrzów Konkursu (po 3 000 zł) oraz Wicemistrzów Konkursu (po 2 000 zł), biorąc pod uwagę fakt, iż udział w konkursie nie wiąże się z dodatkowymi zadaniami dla uczestników (jak rozumiemy zasady konkursu, oceniane mają być dotychczasowe osiągnięcia). W opinii MRiRW racjonalna wydaje się nagroda finansowa w kwocie 2 000 zł dla Mistrzów Konkursu oraz 1 500 zł dla Wicemistrzów Konkursu. Nagroda finansowa dla pozostałych uczestników, w kwocie 500 zł, nie budzi wątpliwości MRiRW. Przed podjęciem decyzji sugeruje się jednak sprawdzić jaka była wysokość dotychczas przyznawanych nagród za udział w konkursach (biorąc również pod uwagę wartość nagród rzeczowych) na podstawie operacji z poprzednich lat, w tym operacji partnerskich i własnych.

#### Ad 3. Wynagrodzenie konferansjera.

Koszt usługi konferansjera został oszacowany na 1533,30 zł. Z informacji zamieszczonych przez partnera KSOW w ZR-F wynika, iż dokonał on rozeznania rynku poprzez wysłanie zapytań do trzech podmiotów świadczących takie usługi. Rozeznanie rynku, z formalnego punktu widzenia, zostało dokonane zgodnie z Instrukcją do wniosku o wybór operacji. W opinii MRiRW, by zakwestionować ww. koszt, jednostka oceniająca musiałaby mieć dowody (np. na podstawie informacji uzyskanych ze stron internetowych), iż koszt ten odbiega od ceny rynkowej. Przy ocenie kosztu należy mieć na uwadze m.in. czas pracy konferansjera. Przedstawiając powyższe, sugeruje się (jako badanie dodatkowe), by na podstawie innych wniosków złożonych w ramach konkursu ustalić, czy koszt ten nie odbiega od kosztu za podobne zadanie deklarowane w innych złożonych wnioskach.

#### Ad 4 i 5. Koszt publikacji w lokalnej gazecie i internecie.

Koszt publikacji 1 strony w gazecie został oszacowany na 5 518,00 zł. Z informacji zamieszczonych przez partnera KSOW w ZR-F wynika, iż przeprowadził on rozeznanie rynku w 3 losowo wybranych dziennikach prasowych. Rozeznanie rynku, z formalnego punktu widzenia, zostało dokonane zgodnie z Instrukcją do wniosku o wybór operacji. W opinii MRiRW, by zakwestionować ww. koszt, jednostka oceniająca musiałaby mieć dowody (np. na podstawie informacji uzyskanych ze stron internetowych), iż koszt ten odbiega od ceny rynkowej. W przypadku wątpliwości co do przedstawionych kosztów proponuje się sprawdzić w internecie cennik gazet o zasięgu lokalnym (w tym np. w których rozeznania dokonał partner KSOW) biorąc pod uwagę parametry publikacji. Różnica pomiędzy poz. 2 i poz. 4 ZR-F polega na tym, iż poz. 2 dot. publikacji w prasie, a poz. 4 dot. publikacji na portalu internetowym. W opinii MRiRW nie ma podstaw by zakwestionować partnerowi KSOW korzystanie z różnych kanałów informacyjnych, jeżeli jest to uzasadnione zakresem operacji i niezbędne do osiągnięcia jej celu.

#### **28. Zwracam się z uprzejmą prośbą o informację dotyczącą zastosowania prawidłowego logowania plakatów informacyjnych, mając na uwadze zapisy widniejące w**

załączniku nr III do rozporządzenia wykonawczego UE 808/2014 z dnia 14 lipca 2014 r., w którym wskazane jest iż wszystkie działania informacyjne i komunikacyjne zawierają informację o otrzymaniu wsparcia z EFRROW na operację, za pomocą m.in. symbolu Unii. Ponadto, w umowach o przyznaniu pomocy technicznej w §9 ust. 13 pkt 6 wskazano, iż działania informacyjno – promocyjne winny być zrealizowane zgodnie z zapisami Załącznika nr III do rozporządzenia 808/2014, opisanymi w Księdze wizualizacji znaku PROW 2014-2020.

Pytanie brzmi, czy jeśli działania informacyjne zostały zamieszczone na stronie internetowej i w siedzibie UMWW przed ostatnią zmianą Księgi (i przed podpisaniem umów o przyznaniu pomocy), to czy w momencie podpisania umów winniśmy wymienić plakaty, by skorygować logotypy (chodzi głównie o napis Unia Europejska przy fladze UE, gdyż widnieje również herb województwa). W §6 ust. 2 pkt. 10 umowy z ARiMR wskazano bowiem, iż informowanie i rozpowszechnianie informacji o pomocy otrzymanej z EFRROW powinno odbywać się w trakcie realizacji operacji, w terminie od dnia zawarcia umowy (...). Ponadto, z uwagi na fakt, iż wnioski o przyznanie pomocy złożone do ARiMR w maju 2017 r. obejmują operacje realizowane od lipca 2015 r. do np. grudnia 2017 r., gdzie Księga Wizualizacji zmieniała się kilkakrotnie, pojawia się pytanie, w jaki sposób wypełnić obowiązek informacyjno – komunikacyjny na plakacie informującym o operacji i stronie internetowej, tzn. logowanie winno być obowiązujące na moment rozpoczęcia operacji, czy na moment obecny (ostatnia wersja Księgi)? Dodam, iż obowiązek informacyjno - komunikacyjny został wypełniony w ten sposób, że materiały zostały zamieszczone z logotypami/sloganem obowiązującym na etapie przedostatniej wersji Księgi wizualizacji, czyli wersji obowiązującej na moment zamieszczenia informacji na stronie internetowej i w siedzibie UMWW.

Zgodnie z pkt 2.2 części 1 załącznika III do rozporządzenia 808/2014 w okresie realizacji operacji beneficjent informuje opinię publiczną o pomocy otrzymanej z EFRROW za pomocą informacji zamieszczonej na stronie internetowej beneficjenta (do użytku profesjonalnego, jeżeli taka strona istnieje) oraz poprzez zamieszczenie w okresie realizacji operacji plakatu lub tablicy informacyjnej w przypadku operacji, dla których całkowite wsparcie publiczne przekracza 50 tys. euro. Jednocześnie zgodnie z pkt 2.1 części 1 załącznika III do rozporządzenia 808/2014 „Wszystkie działania informacyjne i komunikacyjne beneficjenta zawierają informację o otrzymaniu wsparcia z EFRROW na operację, za pomocą:

a) symbolu Unii;

b) odniesienia do wsparcia z EFRROW” (tj. „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”).

Oba te warunki (z pkt 2.1 i 2.2) beneficjent musi spełnić – zgodnie z aktualnie obowiązującą umową w terminie od dnia zawarcia umowy do dnia złożenia wniosku o płatność końcową, natomiast zgodnie z projektowaną zmianą umowy w terminie od dnia zawarcia umowy do dnia otrzymania płatności końcowej.

Natomiast w przypadku, gdy dana operacja dotyczy infrastruktury lub prac budowlanych, co do której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 tys. euro, wówczas beneficjent w okresie realizacji operacji zamieszcza tymczasowy billboard dużego formatu w miejscu łatwo widocznym dla ogółu społeczeństwa. Jednocześnie w odniesieniu do każdej



operacji, co do której całkowite wsparcie publiczne na operację przekracza 500 tys. euro a operacja dotyczy zakupu środków trwałych lub finansowania działań w zakresie infrastruktury lub prac budowlanych, nie później niż 3 miesiące po zakończeniu operacji beneficjent umieszcza na stałe tablicę lub billboard dużego formatu. Zatem zgodnie z umową, w przypadku operacji dotyczącej infrastruktury lub prac budowlanych, co do której całkowite wsparcie publiczne przekracza 500 tys. euro, warunek ten musi być spełniony od dnia zawarcia umowy do wypłaty płatności końcowej i również przez okres 5 lat od dnia wypłaty płatności końcowej.

Umowa odwołuje się do zał. nr 3 rozporządzenia PT w zakresie kar administracyjnych w przypadku nie zrealizowania działań informacyjnych i promocyjnych, zgodnie z przepisami załącznika III do rozporządzenia 808/2014 opisanymi w Księdze wizualizacji znaku Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, opublikowanej na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w terminie wskazanym w umowie.

Tylko wtedy gdy zamieszczone jest dodatkowo godło regionalne (herb województwa), wymagane jest umieszczenie informacji o udziale Unii poprzez tekst „Unia Europejska” poniżej lub obok symbolu UE. W przypadku działań informacyjnych i promocyjnych gdzie zamieszczone jest logo województwa, tekst pod symbolem UE jest wymagany. Pkt 2 części 2 załącznika III do rozporządzenia 808/2014 odnosi się do sytuacji „gdy zamieszczone zostało również godło państwowe lub regionalne”.

Dla operacji rozpoczętych obowiązuje wersja „Księgi wizualizacji znaku PROW 2014-2020” (określona w niej wizualizacja) aktualna na dzień zawarcia umowy. Informacja ta znajduje się na 4 stronie Księgi obowiązującej do 31 sierpnia 2017 r., jak również tej obowiązującej od dnia 1 września 2017 r.

**29. Jeden z Partnerów złożył wniosek, w którym podał cenę za organizację wyjazdu studyjnego stanowiącą średnią z trzech ofert biur podróży i powiększoną o 5%. Uzasadniono te podwyższenie wartości o 5% faktem, iż rozeznania rynku dokonano na pół roku przez organizacją wyjazdu, co wiąże się z możliwością podwyższenia ceny. Czy opisany sposób kalkulacji jest dopuszczalny, tj. czy Partner może podnieść uśrednioną cenę o X%, tj. ryzyko wzrostu cen?**

We wniosku o wybór operacji (zestawieniu rzeczowo - finansowym) wnioskodawca (partner KSOW) wskazuje szacowane koszty. W tym przypadku (jak wskazuje CDR w mailu) podał cenę za organizację wyjazdu studyjnego stanowiącą średnią z trzech ofert biur podróży i powiększoną o 5%. (uzasadniając te podwyższenie wartości o 5% faktem, iż rozeznania rynku dokonano na pół roku przez organizacją wyjazdu, co wiąże się z możliwością podwyższenia ceny). Zatem jest to szacowana cena uśredniona, tj. średni koszt usługi, a nie faktyczny koszt który zostanie ostatecznie poniesiony przez partnera KSOW (który de facto nie może przekroczyć kwoty umowy, biorąc pod uwagę zapisy umowy w zakresie przesunięć pomiędzy poszczególnymi pozycjami kosztów w zestawieniu rzeczowo - finansowym).

Zatem, jeśli jednostka oceniająca nie kwestionuje racjonalności tego kosztu (nie odbiega on od cen rynkowych) może uznać wielkość przedstawionego kosztu.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 14 marca 2018 r.

**30. Skontaktował się z nami Partner, który złożył wniosek składający się z dwóch form realizacji 3 x wyjazd studyjny i 1 x konferencja. Okazuje się, że podmioty, które chciałby odwiedzić odwołały możliwość prezentowania Partnerowi KSOW swoich farm czy zakładów. Zważywszy na powyższe Partner chce zrezygnować z wyjazdów, których budżet stanowi 2/3 wartości operacji. Jednocześnie informuję, że cele, tematy, priorytet będą nadal spełnione i oczywiście operacja będzie realizowała działanie 5. Dodatkowo dla pełnej jasności sprawy wniosek, o którym mowa byłby odrzucony z powodu wspomnianych wyżej wyjazdów, miejsce wyjazdów jest niesprecyzowane a koszty nie są racjonalne. Sama zaś konferencja jest właściwie rozpisana – właściwy program i racjonalne koszty.**

Po upływie terminu na składanie wniosków partner KSOW nie może z własnej inicjatywy złożyć skorygowanego wniosku (przed upływem tego terminu partner KSOW mógłby wycofać wniosek i złożyć kolejny skorygowany). Może zmienić wniosek tylko w przypadku gdy zostanie wezwany do jego korekty. Może też wystąpić do jednostki, do której złożył wniosek, o poprawienie w nim błędów pisarskich lub innych oczywistych omyłek. Jeżeli zostanie wezwany do korekty, powinien poprawić wniosek zgodnie z wezwaniem, może też dokonać w nim innych zmian, o wprowadzenie których nie był wzywany. Te inne zmiany, wykraczające poza zakres wezwania, muszą być jednak niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z wprowadzeniem poprawek, do których został wezwany. Oznacza to, że pomiędzy dodatkowymi poprawkami a poprawkami wskazanymi w wezwaniu musi istnieć związek przyczynowo-skutkowy, tzn. że wprowadzenie we wniosku poprawek określonych w wezwaniu pociąga za sobą konieczność wprowadzenia w nim również innych zmian w celu zachowania spójności w jego treści. Wprowadzenie innych zmian niż określonych w wezwaniu nie może prowadzić do istotnej modyfikacji wniosku. Partner ma obowiązek poinformować, w formie pisemnej, jednostkę właściwą, do której złożył wniosek, o dokonanych poprawkach lub uzupełnieniach wykraczających poza zakres wezwania. Jednostka, do której złożono wniosek, dokonuje oceny, czy poprawki lub uzupełnienia wprowadzone przez partnera KSOW były niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z uzupełnieniem braków formalnych wskazanych w wezwaniu i nie powodują istotnej modyfikacji wniosku. W opinii Ministerstwa, usunięcie trzech wyjazdów studyjnych będzie taką modyfikacją, a to skutkuje pozostawieniem wniosku bez rozpatrzenia, nawet jeżeli wprowadzone zmiany są niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku. Wynika to z postanowień § 7 Regulaminu konkursu.

Poza tym, inna forma dopuszczalnych zmian we wniosku na etapie oceny formalnej, to poprawienie błędów pisarskich lub innych oczywistych omyłek, które jednostka właściwa, do której złożono wniosek:

- 1) poprawia z własnej inicjatywy, o czym niezwłocznie zawiadamia partnera KSOW;
- 2) może poprawić te błędy i omyłki, jeżeli partner KSOW o to wystąpił.

Dalsze zmiany we wniosku mogą być dokonane na etapie oceny merytorycznej. Oceniając spełnienie kryterium obligatoryjnego pn. „Co najmniej 85% zaplanowanych kosztów

realizacji operacji ujętych w jej zestawieniu rzeczowo-finansowym zostało uzasadnionych pod względem ich zgodności z zakresem operacji, niezbędności do osiągnięcia jej celu i racjonalności”, jednostka dokonująca tej oceny nie uwzględnia w kosztach realizacji operacji kosztów nieuzasadnionych zakresem operacji, zbędnych do osiągnięcia jej celu oraz nieracjonalnych. Jeżeli kosztów niespełniających tych warunków będzie więcej niż 15%, kryterium to nie zostanie spełnione, a operacja nie będzie mogła być wybrana do realizacji. Z pytania wynika, że wniosek byłby odrzucony z powodu nieracjonalności kosztów wyjazdów studyjnych, stanowiących 2/3 wartości operacji, czyli ponad 15% kosztów kwalifikowalnych. Oznacza to, że operacja nie spełniłaby jednego z obligatoryjnych kryteriów wyboru. Mając to na uwadze oraz wskazane wyżej przypadki, kiedy partner może zmienić wniosek, w jakim zakresie i jakie są tego skutki, a także brak możliwości prowadzenia negocjacji z jednostką oceniającą wniosek w celu uzgodnienia zakresu zmian w treści wniosku, należy stwierdzić, że ta operacja nie może zostać wybrana.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 15 marca 2018 r.

**31. W nawiązaniu do rozmowy telefonicznej zwracam się z pytaniami dotyczącymi weryfikacji wniosków Partnerów KSOW w ramach konkursu 2/2018.**

**Pytanie nr 1**

**Podczas szkolenia, które odbyło się w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi w styczniu 2018 roku podkreślono, abyśmy zwracali szczególną uwagę na to aby formy zadeklarowane przez Partnerów KSOW we wnioskach były zgodne z formami przypisanymi do działań w Planie działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich 2014-2020. Dla przykładu, jeżeli Partner KSOW zaznaczył działanie 6 i w ramach tego działania chce przeprowadzić konkurs na najładniejsze stanowisko podczas targów (jako jedna z wielu zadeklarowanych form), czy ma do tego prawo pomimo, iż PD KSOW 2014-2020 nie wskazuje tej formy realizacji operacji i jest to katalog zamknięty? Czy powinien wpisać konkurs jako impreza towarzysząca targów? Czy w tym kontekście koszt zakupu nagród rzeczowych takich jak: telewizor, laptop i tablet będzie kosztem kwalifikowalnym?**

**Pytanie nr 2**

**Zgodnie z zapisami zawartymi w podręczniku kwalifikowalności „do kosztów niekwalifikowalnych nie można zaliczyć kosztów materiałów/sprzętów, które po przeprowadzeniu operacji pozostają i mogłyby stanowić majątek organizatora przedsięwzięcia niezależnie od wartości zakupu”. Czy w tym kontekście roll-up, koszulki oraz bluzy zakupione na potrzeby organizacji stoiska informacyjnego dla personelu stoiska należy uznać za koszty niekwalifikowalne, gdyż Partner będzie mógł je wykorzystać również podczas innych wydarzeń (operacja dotyczy organizacji 11 stoisk informacyjnych podczas kilku wydarzeń plenerowych o charakterze rolniczym np. Dożynki, Targi itd.)?**

Odpowiedz nr 1.

Zgodnie z przypisem 14 w formularzu wniosku o wybór operacji „Należy wstawić X w co najmniej jednym polu. Wskazane jest wybranie formy realizacji operacji właściwej dla wybranego w pkt. 3 wniosku działania KSOW zgodnie z Planem Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020”. W instrukcji wypełnienia tego wniosku w części III pkt 7 napisano „Wskazane jest, aby wybrane formy były zgodne z formami przypisanymi do działania wybranego w części III pkt 3 wniosku, określonymi w Planie działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, zamieszczonym na portalu: [www.ksow.pl](http://www.ksow.pl)”. Sformułowanie „wskazane jest” nie oznacza nakazu, lecz zalecenie, do którego można się zastosować, ale nie jest ono obligatoryjne. Partner może zatem zaznaczyć we wniosku inną formę niż określona dla wybranego przez niego działania w planie działania, jeżeli jest ona niezbędna do realizacji celu operacji. Taki był cel użycia sformułowania „wskazane jest” w dokumentacji konkursowej w tym przypadku. W związku z tym, zaznaczenie we wniosku innej formy niż przypisana dla danego działania w planie działania nie może być podstawą do kwestionowania kwalifikowalności kosztów.

Odpowiedz nr 2.

Zgodnie z § 5 ust. 10 pkt 8 Regulaminu konkursu, do kosztów kwalifikowalnych operacji nie zalicza się kosztów inwestycyjnych. Przez koszt inwestycyjny, bez względu na jego wysokość, należy rozumieć koszt poniesiony przez partnera KSOW w celu nabycia rzeczy, które nie zostaną zużyte podczas realizacji operacji, w tym zużyte przez grupę docelową w trakcie realizacji operacji, i pozostaną u partnera KSOW po zrealizowaniu operacji, tzn. partner KSOW będzie miał tytuł prawny do tych rzeczy i będzie mógł nadal ich używać. Poniesienie kosztu inwestycyjnego prowadzi zatem do zwiększenia majątku partnera KSOW. Należy zwrócić uwagę, że chodzi o nabycie rzeczy, które nie zostaną zużyte podczas realizacji operacji. Zatem, jeżeli operacja polega na organizacji 11 stoisk informacyjnych podczas kilku wydarzeń plenerowych, to zakupione na potrzeby organizacji stoiska informacyjnego dla jego personelu roll-up, koszulki oraz bluzy można uznać za koszty kwalifikowalne, jeżeli zostaną zużyte podczas realizacji całej tej operacji, czyli podczas trwania tych kilku wydarzeń plenerowych w związku ze zorganizowaniem na nich 11 stoisk informacyjnych. Zakupione rzeczy nie muszą być zatem zużyte po jednym wydarzeniu, zorganizowaniu jednego stoiska, lecz dopiero wraz zakończeniem realizacji całej operacji. Zużycie rzeczy nie oznacza też ich całkowitej destrukcji. Może się tak zdarzyć, iż po zakończeniu operacji część zakupionych materiałów nie zostanie całkowicie zużyta (biorąc pod uwagę charakter / przeznaczenie danych materiałów), np. roll-up, jednakże roll-up zakupiony dla potrzeb danej operacji KSOW i tak nie będzie wykorzystywany dla innych potrzeb.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 22 lutego 2018 r.

**32. JR KSOW w województwie śląskim zwraca się z prośbą o odpowiedzi na pytania dot. oceny naboru wniosku:**

**1) Partner KSOW złożył wniosek i został wezwany do uzupełnienia kolumny nr 5, 6, 7 i 12 Załącznika nr 1 „Zestawienie rzeczowo-finansowe” zgodnie z Instrukcją (kolumny nr 5, 6, 7 nie były uzupełnione). W złożonych uzupełnieniach Partner uzupełnił kolumny 5, 6, 7, 12 Załącznika nr 1, ale dokonał również zmiany kwoty**

**brutto wskazanej w kolumnie 8 i zmiany kwoty kosztów kwalifikowanych – kolumna nr 9, o które nie był wzywany do uzupełniania (kwota brutto oraz kwota kosztów kwalifikowanych była przez Partnera podana w złożonym wniosku). Partner zmienił także kwotę kosztów kwalifikowanych wskazanej w pierwszym wniosku w pozycji „budżet operacji”, nie informując JR KSOW o dokonanych poprawkach lub uzupełnieniach, które wykraczały poza zakres wezwania. Proszę o informację czy w podanym przypadku należy uznać uzupełnienia Partnera czy pozostawić wniosek bez rozpatrzenia zgodnie z par. 7 ust. 9 Regulaminu konkursu.**

**2) Czy koszt wskazany przez partnera KSOW „konferansjer podczas imprezy” jest kosztem kwalifikowanym?**

**3) Czy koszt nagrody dla uczestników konkursu w formie” bonów towarowych” oraz „kart podarunkowych” jest kosztem kwalifikowanym?**

**W podręczniku kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 znajduje się pozycja zakup bonów towarowych, która została zakwalifikowana jako koszt niekwalifikowany, natomiast w przykładowych opiniach wydanych przez IZ odnośnie dofinansowania wydatków w ramach PT PROW 2014 - 2020 (pkt.3) -karta podarunkowa jako nagroda w konkursie stanowi koszt kwalifikowalny. Proszę o odpowiedź jak należy kwalifikować pozycję „bony towarowe” oraz „karty podarunkowe” jako nagroda?**

Odpowiedz 1.

Jeżeli poprawki we wniosku wprowadzone przez partnera poza zakresem wezwania są niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z uzupełnieniem braków formalnych, wniosek należy rozpatrzyć. Wynika to z § 7 ust. 10 Regulaminu konkursu, z tym że zgodnie z § 7 ust. 11 tego Regulaminu, partner KSOW ma obowiązek poinformować, w formie pisemnej, jednostkę właściwą, do której złożył wniosek, o dokonanych poprawkach lub uzupełnieniach wykraczających poza zakres wezwania. Jednostka właściwa, do której złożono wniosek, dokonuje oceny, czy poprawki lub uzupełnienia wprowadzone przez partnera KSOW były niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z uzupełnieniem braków formalnych wskazanych w wezwaniu i nie powodują istotnej modyfikacji wniosku. Jeżeli partner nie poinformował w formie pisemnej właściwej jednostki o dokonanych poprawkach lub uzupełnieniach wykraczających poza zakres wezwania, tych poprawek lub uzupełnień nie uwzględnia się we wniosku. A gdyby o nich poinformował, a spowodowałyby one istotną modyfikację wniosku, również się ich nie uwzględnia. Podsumowując, aby uwzględnić poprawki lub uzupełnienia we wniosku wykraczające poza zakres wezwania, muszą być spełnione łącznie 3 warunki: 1) partner musi o nich poinformować, w formie pisemnej, jednostkę właściwą, do której złożył wniosek; 2) muszą być one niezbędne dla zachowania spójności w treści wniosku w związku z uzupełnieniem braków formalnych; 3) nie mogą powodować istotnej modyfikacji wniosku.

Odpowiedz 2.

W związku z tym, że koszt zaangażowania konferansjera podczas realizacji operacji nie został wymieniony w Podręczniku kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020 na liście kosztów niekwalifikowalnych, jego kwalifikowalność należy oceniać odrębnie dla każdej operacji, biorąc pod uwagę konieczność spełnienia

łącznie trzech warunków: uzasadnienie zakresem operacji, niezbędność do osiągnięcia jej celu i racjonalność.

Odpowiedz 3.

Jak wskazano w pytaniu, w opiniach wydanych przez IZ odnośnie dofinansowania wydatków w ramach PT PROW 2014–2020 (pkt 3) wymienia się, jako koszt kwalifikowalny, kartę podarunkową jako nagrodę w konkursie. Podobnie należy potraktować bony towarowe, które mogą być nagrodą w konkursie, pomimo że w Podręczniku kwalifikowalności wymienia się je na liście kosztów niekwalifikowalnych. Tak jak każdy koszt ponoszony w ramach planu operacyjnego, jego kwalifikowalność jest uzależniona od spełnienia 3 warunków wskazanych w odpowiedzi na pytanie 2.

### 33. Pytanie 1.

**Czy może otrzymać dofinansowanie z KSOW impreza odbywająca się w ramach imprezy komercyjnej, biletowanej? Partner KSOW organizuje imprezę masową o charakterze komercyjnym, w której udział wymaga kupienia biletu. Pomysł jest taki, aby w celu uatrakcyjnienia tego wydarzenia na terenie zamkniętym zorganizować dodatkowe atrakcje (niebiletowane, do których dostęp mieliby wszyscy uczestnicy „pierwotnej” imprezy). Wydarzenie planowane do przeprowadzenia wpisuje się merytorycznie w KSOW, natomiast wątpliwość budzi kwestia zasadnicza: czy udział w wydarzeniu współfinansowanym przez KSOW nie może się wiązać z dodatkowymi opłatami (czyli tak, jak chce to zrobić partner w tym przypadku), czy też wydarzenie musi być dostępne dla każdej osoby, bez jakichkolwiek opłat „dostępowych”? Skłaniam się do tej pierwszej wersji – dofinansowanie z KSOW pozwoliłoby uatrakcyjnić imprezę biletowaną, a korzystanie z atrakcji współfinansowanych przez KSOW nie wiąże się dodatkowymi kosztami ze strony uczestników. Ale proszę o ewentualne potwierdzenia tej interpretacji lub jej zaprzeczenie.**

### Pytanie 2.

**Oprawa muzyczna imprezy. Zgodnie z zapisami podręcznika kwalifikowalności kosztów „koszt oprawy muzycznej/artystycznej podczas realizacji operacji” jest kosztem niekwalifikowanym. Proszę jednak (temat powraca w rozmowach z partnerami), czy oznacza to również brak możliwości dofinansowania występu zespołu ludowego/folklorystycznego, którego udział finansowy w całym przedsięwzięciu to stosunkowo niewielki koszt? Bo oczywiście nie ma wątpliwości co do popularnych zespołów żądających honorariów stanowiących zdecydowaną większość budżetu imprezy. Ale jednak są pomysły wykorzystania zespołów folklorystycznych podczas różnych imprez i nie mamy pewności jak się do tego w rozmowach z partnerami odnosić.**

### Pytanie 3.

**Wizualizacja i logotypy. Jeden z partnerów chciałby ufundować nagrody książkowe w konkursach – ale chodzi o zakup książek (o tematyce stosownej do problematyki konkursu), nie ich druk. W związku z tym pojawia się problem logowania: wizja oklejania okładki ologowanym papierem wydaje się cokolwiek absurdalna. Czy wystarczy zatem wręczenie takiej książki w papierowej torbie, na której znajdują się potrzebne logotypy i slogany – ewentualnie jakaś naklejka na okładkę informująca o**

**dofinansowaniu? O ile w przypadku droższych a kłopotliwych do ologowania nagród można pokusić się o wręczanie czeków (zamienić nagrodę rzeczową na finansową), o tyle książki, których cena to 50-70 złotych trudno zamienić na nagrody rzeczowe o takiej wartości.**

Odpowiedź 1.

Należy zauważyć, iż celem operacji realizowanej w ramach KSOW nie jest uatrakcyjnienie innych wydarzeń. Z opisu zawartego w pytaniu wynika, że de facto udział w operacji realizowanej przez partnera KSOW jest uzależniony od kupna biletu. Dokumentacja konkursowa nie przewiduje pobierania opłat od uczestników tworzących grupę docelową, tj. obciążania ich kosztami. Natomiast biorąc pod uwagę sposób organizacji tego wydarzenia (wydarzenie KSOW organizowane jest w ramach innego wydarzenia płatnego), aby wziąć udział w wydarzeniu realizowanym w ramach operacji należy zakupić bilet.

Odpowiedź 2.

Wysokość kosztu nie ma znaczenia, jeżeli pozostałe warunki jego kwalifikowalności nie są spełnione, tj. uzasadnienie zakresem operacji i niezbędność do osiągnięcia jej celu. W przypadku oprawy muzycznej/artystycznej podczas realizacji operacji, która ma uświetnić tę operację, jej koszt jest niekwalifikowalny. Natomiast w przypadku gdy taka oprawa stanowi „merytoryczną” część realizacji operacji, nie ma podstaw by uznać jej koszt za niekwalifikowalny. Zatem, jeżeli koszt oprawy muzycznej/artystycznej nie jest związany z realizacją działań, które są niezbędne do osiągnięcia celu operacji, to jest niekwalifikowalny. W przypadku gdy część oprawy muzycznej/artystycznej jest uzasadniona zakresem operacji i niezbędna do osiągnięcia jej celu, a część nie, wówczas koszt tej oprawy należy liczyć proporcjonalnie.

Odpowiedź 3.

Nagroda rzeczowa w konkursie jest materiałem promocyjnym, dlatego powinna być ologowana jak każdy taki materiał. W przypadku zakupu książek, należy na pierwszej stronie okładki umieścić w sposób trwały naklejkę z logotypami i sloganem o wsparciu z EFRROW. Kwestię tę reguluje §11 ust. 4 formularza umowy na realizację operacji zawieranej z partnerem KSOW.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 13 lutego 2018 r.

**34. Uprzejmie proszę o wskazanie definicji „Istotnych modyfikacji” wniosku. Mamy przypadek, gdzie wnioskodawca zrobił błąd w kosztorysie (źle przepisał kwotę kosztów kwalifikowalnych – nie jest to kwota brutto, którą podał w odpowiedniej kolumnie – pomniejszył ją o 3 TYS.). Czy wezwanie go o poprawę źle wyliczonych kosztów, skutkujące zwiększeniem kosztów kwalifikowalnych operacji, jest istotną modyfikacją? Czy są gdzieś zawarte obwarowania dotyczące zmiany kwoty wniosku? Nie znaleźliśmy takich przepisów.**

Tę kwestię reguluje § 7 Regulaminu konkursu. Zgodnie z ust. 1 pkt 6, w przypadku stwierdzenia, że wniosek o wybór operacji nie zawiera prawidłowego pod względem

rachunkowym budżetu operacji, jednostka właściwa, do której złożono wniosek, wzywa na piśmie partnera KSOW do uzupełnienia tego braku w terminie 7 dni od dnia doręczenia wezwania pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia. Zgodnie z ust. 2, jeżeli wniosek o wybór operacji zawiera błędy pisarskie lub inne oczywiste omyłki, jednostka właściwa, do której złożono wniosek,:

- 1) poprawia te błędy i omyłki, o czym niezwłocznie zawiadamia partnera KSOW;
- 2) może poprawić te błędy i omyłki, jeżeli partner KSOW o to wystąpił.

W opisanym w pytaniu przypadku chodzi o błędne przepisanie kwoty z jednej kolumny do drugiej. W związku z tym, jednostka oceniająca wniosek powinna ustalić, w której kolumnie jest prawidłowa kwota przez zsumowanie poszczególnych kosztów, a następnie samodzielnie poprawić wniosek zgodnie z ww. § 7 ust. 2 pkt 1 Regulaminu. Jeżeli nie jest możliwe samodzielne ustalenie, która kwota jest prawidłowa, należy wezwać partnera w trybie § 7 ust. 1 pkt 6 Regulaminu. Wezwanie partnera do poprawienia źle zsumowanych kosztów, skutkujące zwiększeniem kosztów kwalifikowalnych operacji, nie jest istotną modyfikacją wniosku. Zgodnie jednak z § 7 ust. 7 Regulaminu, ocena, czy uzupełnienie wniosku doprowadziło do jego istotnej modyfikacji, jest dokonywana przez właściwą jednostkę rozpatrującą wniosek.

W odpowiedzi na pytanie 76 zawarte w FAQ na stronie internetowej MRiRW zamieszczona została następująca odpowiedź: „Jeżeli wniosek nie zawiera prawidłowego pod względem rachunkowym budżetu operacji, jednostka, do której wpłynął wniosek, na podstawie art. 57d ust. 5 ustawy ROW w zw. z § 19 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia w sprawie KSOW wzywa partnera do zawarcia we wniosku prawidłowego pod względem rachunkowym budżetu operacji, wskazując na czym polega nieprawidłowość budżetu zawartego w złożonym wniosku. Jeżeli partner KSOW zastosuje się do tego wezwania i w jego granicach uzupełni wniosek, tj. prawidłowo zsumuje koszty częściowe, to niezależnie od wyniku takiego zsumowania – budżet operacji wzrośnie albo zmaleje, jeżeli zsumowanie będzie prawidłowe, wniosek powinien podlegać rozpatrzeniu. Nie można bowiem „karać” wnioskodawcy za zastosowanie się do wezwania. W tym przypadku bowiem budżet operacji zawsze będzie wynosić tyle, ile wynika z sumy kosztów częściowych. Zawsze, przy zachowaniu obowiązujących reguł sumowania, będzie to ten sam wynik. Niedopuszczalne jest natomiast dodawanie nowych kosztów, których nie obejmował złożony wniosek.”.

**35. Proszę o wyjaśnienie wątpliwości w jaki sposób określić kwotę kosztu kwalifikowanego. Zostało przeprowadzone badanie rynku, zapytania ofertowe zostało rozesłane do 3 firm świadczących tego typu usługę. Czy wybieramy najtańszą firmę czy wyciągamy średnią arytmetyczną z ofert. Zgodnie z Instrukcją wypełniania wniosku o wybór operacji w części dotyczącej załącznika nr 1 do tego wniosku „Zestawienie rzeczowo-finansowe operacji” pkt 12 stanowi: w kolumnie 12 – Uzasadnienie racjonalności kosztu– należy wykazać, że dany koszt odpowiada cenom rynkowym. Z § 11 rozporządzenia PT wynika bowiem, że racjonalny jest ten koszt, którego wysokość odpowiada jego wartości rynkowej. Należy podać z czego wynika wysokość danego kosztu, wskazując metody rozeznania rynku, nazwy wykonawców (sprzedających usługi/towary), u których dokonano rozeznania rynku, z podaniem proponowanych cen oraz uzasadnienie dokonanego wyboru cenowego. Partner na szkoleniu dostał informację że można oszacować koszt na podstawie średniej z trzech ofert co może skutkować przeszacowaniem kosztu.**



Z uwagi na fakt, iż jest to szacowana kwota, można przyjąć średnią arytmetyczną z rozeznania rynku. Na etapie pisania wniosku o wybór operacji chodzi jedynie o wskazanie szacunkowego kosztu, tj. orientacyjnego, przybliżony do tego, jaki może zostać poniesiony w wyniku realizacji operacji, a nie faktycznego kosztu, który zostanie ostatecznie poniesiony przez partnera. Wiarygodność tego szacunku zostanie zweryfikowana w momencie wyboru wykonawcy i zawierania umowy na wykonanie danej usługi czy dostawy. Partner nie będzie jednak mógł uzyskać refundacji na poziomie wyższym niż całkowita kwota kosztów kwalifikowalnych operacji wpisana w umowie na jej realizację.

**36. Uprzejmie proszę o wyjaśnienie i zajęcie stanowiska w następującej sprawie:**

**Partner KSOW Powiat Przemyski organizuje imprezę plenerową pn. "FOLK.PL" – festiwal dziedzictwa kulturowego w Powiecie Przemyskim, którego celem jest aktywizacja mieszkańców wsi na rzecz podejmowania inicjatyw w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, w tym kreowanie miejsc pracy i identyfikacja produktów i potraw powiatu. Koszty w zał. nr 1 dotyczą: nagród konkursowych, tacek do degustacji, transport finalistów na konkurs oraz scena, nagłośnienie, oświetlenie, bariereki, konferansjer, promocyjne. Partner KSOW stoi na stanowisku, powołując się na rozmowę z Departamentem KSOW w MRiRW, że koszty: scena, nagłośnienie, oświetlenie, bariereki, konferansjer NIE STANOWIĄ KOSZTÓW ZWIĄZANYCH z oprawą muzyczną/artystyczną i są kosztami kwalifikowalnymi. Proszę zatem o wskazanie kiedy i jakie koszty stanowią oprawę muzyczną/artystyczną.**

Koszty oprawy muzycznej / artystycznej podczas realizacji operacji, które zostały wskazane w Podręczniku kwalifikowalności kosztów pomocy technicznej w ramach PROW 2014-2020, jako koszty niekwalifikowalne dotyczą kosztów np. zespołów muzycznych, tanecznych, artystycznych, DJ, których udział ma uświetnić dane wydarzenie. Zatem najem sceny, nagłośnienia, oświetlenia, itp. związany z występem tych zespołów jest również niekwalifikowalny. Natomiast w przypadku, gdy najem sceny, nagłośnienia, oświetlenia, itp. ma związek z "merytoryczną" realizacją operacji, np. pokazy kulinarne (tj. zadanie służące realizacji celu operacji), które prezentowane są na scenie i wymagane jest dodatkowo nagłośnienie, oświetlenie, itp. nie ma podstaw by uznać kosztów ww. najmu za niekwalifikowalny. W przypadku, gdy najęta scena, nagłośnienie, oświetlenie, itp. jest wykorzystywane zarówno dla potrzeb oprawy muzycznej / artystycznej jak i "merytorycznej" realizacji operacji, wówczas koszt tego najmu należałoby wyliczyć proporcjonalnie.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa Piśmie/mejlu z dnia 7 marca 2018 r.

**37. Mam wątpliwość odnośnie wkładu własnego jaki deklaruje Beneficjent w projekcie. Beneficjent zadeklarował wkład własny w wysokości 15 000 zł. W załączniku nr 2 do wniosku o wybór operacji „Wkład Własny” Beneficjent informuję iż, formą wkładu własnego będzie wkład pieniężny. Beneficjent informuje iż, uczestnicy wizyty studyjnej będą obciążeni opłatą w wysokości 500 zł od uczestnika. Opłata ta niby ma pozwolić uniknąć rezygnacji w ostatniej chwili uczestnika i zostanie ona**

**przeznaczona na pokrycie części kosztów wizyty studyjnej. W związku z powyższym mam wątpliwość i moje stanowisko jest takie**

- 1. Kwota wkładu własnego wygeneruje dochód w projekcie**
- 2. Jednocześnie zmniejszy kwotę dofinansowania.**

Z informacji zawartej w załączniku nr 2 do wniosku o wybór operacji „Wkład Własny” wynika, iż wkład ten (15 000 zł) pochodzi od LGD zgłaszających uczestników na wizytę studyjną i jest to opłata, która ma pozwolić uniknąć rezygnacji w ostatniej chwili i zostanie przeznaczona na pokrycie części kosztów wizyty studyjnej (30 uczestników x 500 zł opłata = 15 000 zł). Zatem powyższa kwota nie powinna być wykazana jako „wkład własny” partnera KSOW, gdyż nie jest to wkład partnera KSOW.

Dodatkowo, konkurs dla partnerów KSOW nie przewiduje możliwości pobierania opłat od uczestników operacji (w tym przypadku LGD zgłaszających uczestników) w celu finansowania kosztów operacji.

Inną kwestią jest zabezpieczenie się przez partnera KSOW przed rezygnacją uczestnika z udziału w operacji (w tym przypadku wyjeździe studyjnym). Na pewno ew. zabezpieczenie nie powinno być traktowane jako „wkład własny” i służyć finansowaniu operacji. A ewentualne pobrane zabezpieczenie od LGD na wypadek rezygnacji uczestnika przez niego zgłoszonego, powinno być zwrócone LGD w przypadku niezmaterializowania się ryzyka.

- 38. Mam wątpliwość dot. kosztu kwalifikowalnego dla poz. 3.1 oraz 3.2 zestawienia rzeczowo-finansowego. Czy TVP Bydgoszcz może realizować zadania odpłatnie (wyłoniony na podstawie rozeznania rynku) w ramach projektu będąc jednocześnie dodatkowym partnerem KSOW (Telewizja Polska SA Oddział Terenowy w Bydgoszczy). Jak będzie się rozliczał z partnerem głównym składającym „Formularz wniosku o wybór operacji” tj. Kujawsko-Pomorskim Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Minikowie?**

Z dołączonej dokumentacji (w tym zestawienia rzeczowo-finansowego operacji) wynika, iż jeden z dodatkowych partnerów KSOW, tj. Telewizja Polska SA Oddział Terenowy w Bydgoszczy, jest również wykonawcą (zamówienia) usługi „Produkcja i emisja audycji i felietonów telewizyjnych”, która została ujęta w zestawieniu rzeczowo-finansowym operacji i wyceniona na kwotę 85 170,00 zł. Generalnie powyższe zamówienia (przedmiotowe wyłączenie zamówień określonych w art. 4 pkt 3 lit. g, h ustawy PZP) są wyłączone z obowiązku stosowania ustawy PZP i przepisów art. 43a (konkurencyjnego trybu wyboru wykonawcy) ustawy o ROW. Dodatkowo, w związku ze zmianą ustawy o ROW z dnia 10 stycznia 2018 r., próg od którego ma zastosowanie konkurencyjny tryb wyboru wykonawców (art. 43a ustawy o ROW) został podniesiony do 30 000 euro (dodam, iż niniejsza zmiana nie ma wpływu na ww. zamówienia, gdyż jak wspomniałem wyżej, zamówienia te są i tak wyłączone przedmiotowo ze stosowania ustawy PZP i konkurencyjnego trybu wyboru wykonawców). W związku z powyższym, w przypadku tych zamówień nie ma warunku braku powiązań osobowych lub kapitałowych, zatem dodatkowy partner KSOW w tym przypadku może być również wykonawcą (nie ma przepisów, które by tego zabraniały).

Natomiast inną kwestią, na którą należy zwrócić uwagę przy ocenie wniosku o wybór operacji, jest rola tego dodatkowego partnera w realizacji operacji. Z wniosku wynika, iż jego rola w realizacji operacji polega na wspólnym przygotowaniu projektu, produkcji i emisji audycji TV, monitorowaniu zasięgu widowni. W zał. nr 2 do wniosku „Wkład rzeczowy”, wskazano iż wkład tego dodatkowego partnera wyceniono na 15 000 zł i przedstawiono następujące uzasadnienie wykorzystania w operacji „sprzęt i wyposażenie niezbędne do realizacji audycji telewizyjnych tj. kamery i sprzęt dźwiękowy, sprzęt montażowy, oprogramowanie emisyjne i edycyjne, pomieszczenia redakcyjne, studyjne, lektorskie i montażowe, a także wszelkie systemy i urządzenia służące do lokalnej emisji audycji oraz przekazu do innych ośrodków TVP”. Zatem istnieje ryzyko, iż te same koszty (zadania) są wykazane przez Telewizję Polską SA Oddział Terenowy w Bydgoszczy jako wykonawcę i jako wkład własny dodatkowego partnera KSOW. Niniejsze zagadnienie winno zostać zbadane.

**39. Jeśli na podstawie ustęp 7 § 8. Ogólne zasady dokonywania oceny wniosków i operacji Regulaminu Konkursu „Na etapie oceny merytorycznej wniosek może zostać cofnięty do oceny formalnej w celu przeprowadzenia ponownej weryfikacji spełnienia wymagań dotyczących wniosków lub warunków wyboru operacji” wniosek został cofnięty do ponownej oceny merytorycznej, to czy możemy wezwać partnera do ponownego uzupełnienia wniosku w zakresie formalnym.**

Wniosek nie może być cofnięty do ponownej oceny merytorycznej tylko do ponownej oceny formalnej. Do cofnięcia wniosku do ponownej oceny formalnej dojdzie w przypadku, o którym mowa w § 10 ust. 3 Regulaminu. Wówczas zastosowanie będzie miał § 7 ust. 1 Regulaminu. Oznacza to, że można ponownie wezwać wnioskodawcę do uzupełnienia braków we wniosku, jeżeli na etapie oceny merytorycznej zostanie stwierdzone, że wniosek nie spełnia wymagań, o których mowa w § 7 ust. 1. Postanowienie § 8 ust. 7 Regulaminu dotyczy jednak wyłącznie przypadku gdy ocenę formalną i merytoryczną operacji dokonują dwie odrębne jednostki, tj. odpowiednio wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego i CDR oraz jednostka centralna i instytucja zarządzająca. W przypadku operacji złożonej do jednostki regionalnej, zgodnie z art. 57c ust. 1 pkt 2 ustawy ROW, ocena formalna i merytoryczna w całości są dokonywane przez tą jednostkę. Zatem jednostka regionalna nie może zastosować postanowienia § 10 ust. 3 w związku z § 8 ust. 7 Regulaminu, co wynika wprost z art. 57d ust. 10 ustawy ROW.

Niniejsza opinia wydawana jest na podstawie faktów przedstawionych w Państwa mailu z dnia 27 marca 2018 r.